

ZAPISNIK

**III. skupne seje mestnega zbora in zbora
proizvajalcev Mestnega ljudskega odbora
glavnega mesta Ljubljane,**

ki je bila v torek, 3. februarja 1953
od 16 do 21:30 ure v sejni dvorani
Mestnega ljudskega odbora, Ljubljana,
Mestni trg 1

ZAPISNIK

III. skupne seje mestnega zbora in zbora proizvajalcev
Mestnega ljudskega odbora glavnega mesta Ljubljane,
ki je bila v torek 3. februarja 1953 od 16 do 21:30 ure
v sejni dvorani MLO, Ljubljana, Mestni trg 1.

Podpredsednik Mestnega ljudskega odbora glavnega mesta Ljubljane Krese Leopold začne v odsotnosti predsednika Avšiča III. skupno sejo mestnega zbora in zbora proizvajalcev Mestnega ljudskega odbora glavnega mesta Ljubljane, ki je bila sklicana na podlagi 89. člena zakona o ljudskih odborih mest in mestnih občin.

Zapisnik seje vodi tajnik Mestnega ljudskega odbora Pogačar Niko.

Za overitelja zapisnika predlaga podpredsednik MLO ljudska odbornika Marčič Sama in Mazovec Lada.

Predlog dá na glasovanje.

Soglasno sprejeto.

Podpredsednik MLO Krese Leopold sporoči: Od 70 odbornikov mestnega zbora je prisotnih 61, od 47 odbornikov zbora proizvajalcev pa 38. Z ozirom na to ugotavlja, da je seja sklepčna.

Upravičeno so odsotni: Avšič Jaka, dr. Bebler Damjana, Kumar Andrej, dr. Modic Heli, Pokovec Franc, Suhadolc Anton, Vrhovec Stane, Vršnik Lojze, Baggia Franc, Brilli Janez, Rot Alojzij, Strukelj Jože, Vipotnik Albin in Zorko Marica.

Izostanka pred sejo niso opravičili: Keber Jože, Krafogel Anton, Rupert Anton in Žgank Franc.

Tajnik Mestnega ljudskega odbora Pogačar Niko prečita zapisnik II. skupne seje mestnega zbora in zbora proizvajalcev Mestnega ljudskega odbora glavnega mesta Ljubljane, katerega odborniki soglasno odobre.

Podpredsednik MLO predlaga naslednji

dnevni red:

1. Poročilo o delu Okrajnega sodišča I Ljubljana v drugi polovici leta 1952.
2. Poročilo o delu in problemih s področja Sveta za notranje zadeve MLO.
3. Razprava in sklepanje o nekaterih razlastitvah.
4. Razprava in sklepanje o predlogih komisije MLO za volitve in imenovanja.

Podpredsednik MLO pojasni, da sta po 65. členu zakona o ljudskih odborih mest in mestnih občin mestni zbor in zbor proizvajalcev enakopravna, kadar sprejemata odločbe o gospodarsko-upravnih ukrepih, kakršne so na primer tudi odločbe o razlastitvah. V zvezi s tem je potrebno, da se odborniki vsakega zbora posebej odločijo, ali naj se o tem vprašanju, ki je predlagano kot tretja točka današnjega dnevnega reda, razpravlja in sklepa na skupni seji ali ne. Tudi če bodo odborniki obeh zborov sklenili, da se razpravlja o tem na skupni seji, bo moralo biti glasovanje o sprejemu odločb ločeno, in sicer tako, da glasujejo najprej odborniki enega, nato pa še odborniki drugega zbora.

Podpredsednik MLO predlaga, da se o tretji točki današnjega dnevnega reda razpravlja na skupni seji, nato pa tudi sklepa, tako da ločeno glasujejo najprej odborniki enega, nato pa še odborniki drugega zbora.

Mestni zbor in zbor proizvajalcev Mestnega ljudskega odbora z ločenim glasovanjem omenjeni predlog soglasno sprejmeta.

1. POROČILO O DELU OKRAJNEGA SODIŠČA I LJUBLJANA V DRUGI POLOVICI LETA 1952

Poročilo poda predsednik sodišča Jelušič Dušan:

Tovariši ljudski odborniki!

Na VII. redni seji MLO dne 3. X. 1952 je bila po poročilu sodišča izražena želja, da bi prihodnje, to je današnje poročilo podalo analizo in podatke za daljšo dobo nazaj, da bi se videlo, kako se zrcali naš razvoj, naše življenje v delu sodišč v daljši dobi. Predvsem se je ta želja nanašala na kazenske zadeve. Z ozirom na to, in ker večina odbornikov do sedaj niso bili člani MLO, smo na sodišču bili mnjenja, da bi bilo naše poročilo kot nekak uvod v vrsti poročil, ki bodo sledila v času vaše mandatne dobe. V vsakem polletnem poročilu ni mogoče navesti vsega dela, ker bi bilo preobsežno in bi zato zbledele najvažnejše stvari. Ker bi bilo ljubljansko merilo za tak splošen uvod preozko, ker smatramo, da je MLO važen forum z ozirom, da je na sedežu republike in da je precej odbornikov, ki delajo v republiškem merilu in ker je treba imeti širši pregled, da se lahko presodijo naše mestne prilike, smo se odločili, da bo zajelo poročilo v glavnem podatke republike Slovenije. K temu bom seveda dal podatke tudi za Ljubljano. Že vnaprej omenjam, da spričo obširnosti in važnosti vsebine poročila, v tem poročilu ne obdelujem civilnega sodstva. Nameravam namreč analizo civilnega sodstva podati eventuelno v prihodnjem poročilu, če se boste s tem strinjali. Za prikaz kriminalitete v luči statistike smo se odločili tudi zaradi tega, da vas že sedaj opozorimo na nekatere škodljive pojave, ki povzročajo našemu gospodarstvu in državljanom še posebej občutno škodo. Prav v tem letu, ko varčujemo zaradi posledic suše, kjerkoli se le dá, je važno, da čim intenzivneje že v kali zatiramo pojave kriminala.

Pod kriminaliteto razumemo celotno zločinsko udejstvovanje na določenem ozemlju in v določenem razdobju. Za proučevanje kriminalitete nam služi prvič

kriminalna statistika in drugič proučevanje posameznih izvršenih kaznivih dejanj. Naša sodišča zbirajo podatke o kaznivih dejanjih in njihovih storilcih na posebnih kazenskih statističnih listih, posebej za vsakega storilca in za vsako storjeno kaznivo dejanje. Tako zbrani podatki se obdelujejo v Ministrstvu za pravosodje LRS, ki je za to poročilo dalo na razpolago podatke, in v Zavodu za statistiko in evidenco LRS.

Objekt proučevanja sodne kazenske statistike so dejanja, ki so kazniva po kazenskem zakonu in so bila predmet kazenske obsodbe. Sodna kazenska statistika zaradi tega ne zajame dejanske zločinstvenosti v celoti, ne zajame kaznivih dejanj, ki niso bila odkrita ali niso bila prijavljena, nadalje primerov, ko storilec ni znan ali pa iz drugih razlogov ni prišlo do njegove obsodbe. V kakšnem obsegu zajame sodna statistika dejansko kriminaliteto, zavisi od intenzivnosti pregona kaznivih dejanj, to je od števila kazenskih prijav, strokovne usposobljenosti in tehnične opreme preiskovalnih organov, obremenjenosti sodišč itd. Izkušnja uči, da ostane velik del kaznivih dejanj neodkrit. Odstotek kaznivih dejanj, ki se ne odkrijejo, je odvisen od intenzivnosti pregona in je pri raznih vrstah kaznivih dejanj različen. Znano je na primer, da je odstotek neodkritih kaznivih dejanj visok pri splavih, pri tatvinah in goljufijah, pri raznih kaznivih dejanjih zoper moralo, da pa nasprotno ni neodkritih kaznivih dejanj na primer pri preprečitvi uradnega dejanja uradni osebi. Sodna statistika prikaže torej dejansko kriminaliteto le v zmanjšanem merilu, je pa vendarle dragocen pripomoček za poznavanje kriminalitete tako glede njenega obsega, kakor tudi glede njene vsebine (vrste kaznivih dejanj).

Na podlagi doslej zbranega sodnega statističnega materiala je danes že mogoč pregled o gibanju kriminalitete v naši republiki za več let nazaj. Ti statistični podatki nam dajo vsaj približno sliko o kriminaliteti v naši republiki za čas po vojni. Na razpolago so nam sumarni podatki o gibanju kaznivih dejanj in o obsojenih osebah za razdobje od 1947. leta dalje. Za prvi dve leti po vojni statistični podatki niso popolni, ker statistična služba v tem času še ni bila zadovoljivo organizirana.

V LRS je pripadlo kazenskih zadev:

v letu 1947	13.878 kazenskih zadev,
v letu 1948	13.846 kazenskih zadev,
v letu 1949	9.844 kazenskih zadev,
v letu 1950	11.447 kazenskih zadev,
v letu 1951	17.240 kazenskih zadev,
v letu 1952	18.586 kazenskih zadev.

Iz navedenih podatkov je razvidno, da je bil pripad najnižji v letu 1949 in 1950. Vzrok je v tem, da so se v teh letih v manjšem številu jemala v delo kazniva dejanja manjšega pomena (na primer lahke telesne poškodbe, manjše tatvine itd.). Pripad kazenskih zadev v zadnjih dveh letih je bil najvišji in je v letu 1952 presegel vse dosedanje letne pripade. Tudi naše sodišče beleži v letu 1952 najvišji pripad.

Število pravnomočno obsojenih oseb je znašalo:

v letu 1947	13.157,
v letu 1948	13.728,
v letu 1949	9.877,
v letu 1950	9.036,
v letu 1951	12.990,
v letu 1952	13.912.

Torej tudi število obsojenih bo v letu 1952 večje, kot je bilo v prejšnjih letih.

Med obsojenci je žensk cca ena četrtna. Njihov delež na kriminaliteti pa je zelo različen pri posameznih vrstah kaznivih dejanj.

Pravilnejšo sliko o kriminaliteti dobimo, če primerjamo zgoraj navedena absolutna števila obsojenih oseb s številom kriminalno sposobnega prebivalstva, to je prebivalstva v starosti nad 14 let, v istem razdobju. To razmerje nam pokaže takozvano kriminalitetno število, to je število obsojenih oseb na 100.000 kriminalno sposobnih ljudi.

Kriminalno število je bilo:

v letu 1949	944,5,
v letu 1950	855,7,
v letu 1951	1214,9,
v letu 1952	1288.

Izraženo v odstotkih je bilo od vsega kriminalno sposobnega prebivalstva v LRS obsojenih:

v letu 1949	0,9 procenta,
v letu 1950	0,8 procenta,
v letu 1951	1,2 procenta,
v letu 1952	1,2 procenta.

Če primerjamo te podatke z maloštevilnimi razpoložljivimi podatki drugih držav, lahko vidimo, da se kriminaliteta pri nas po svojem obsegu giblje približno tako, kot v drugih državah in da je prej manjša kot drugod. Vrednost take primerjave pa zavisi seveda od intenzitete zasledovanja kaznivih dejanj v državah, katerih kriminaliteta se primerja, in od razlik v kazenski zakonodaji.

Za Ljubljano veljajo približno ista razmerja. Točnejših števil za Ljubljano skoraj ni mogoče dobiti, ker je bila do leta 1948 priključena našemu sodišču tudi okolica, poleg tega se je večkrat menjala pristojnost okrajnega in okrožnega sodišča. Vendar približne številke kažejo, da odpade na Ljubljano vsako leto skoraj deset procentov vseh obsojenih v Sloveniji.

Po vrstah kaznivih dejanj delimo kriminal običajno na tri glavne skupine: 1. kontrarevolucionarni kriminal, 2. gospodarski in 3. splošni kriminal. Razvrstitev kaznivih dejanj v skupine in njihova primerjava s prejšnjimi leti

seveda ne more biti natančna, ker se je naša kazenska zakonodaja v letih po vojni znatno spreminjala, z njo vred pa tudi kvalifikacija kaznivih dejanj.

Če upoštevamo to okolnost in primerjamo število obsojenih oseb po posameznih vrstah kaznivih dejanj, dobimo približno to-le sliko:

Število obsojenih zaradi kaznivih dejanj zoper ljudstvo in državo je v letu 1951 v primerjavi s prejšnjimi leti padlo za dobro polovico. V letu 1951 je bilo zaradi takih kaznivih dejanj obsojenih 452 oseb, v prejšnjih letih se je to število gibalo okoli 1000 obsojencev na leto. V glavnem je to posledica očitvidnega padca te vrste kriminala, v manjši meri je to tudi posledica drugačne kvalifikacije nekaterih kaznivih dejanj iz te skupine po novem kazenskem zakonu. Padec te vrste kriminala je dokaz trdnosti naše ljudske oblasti. V prvih letih po vojni sorazmerno visoka števila težkih kaznivih dejanj zoper ljudstvo in državo, ki so jih izvrševale razne organizirane tolpe, špijonske skupine in njihovi pomagači iz vrst ostankov reakcionarnih elementov, so danes razmeroma redka in so vse bolj delo posameznikov in manj delo organiziranih skupin. Kazniva dejanja te vrste so pogosto zvezana z običajnim kriminalom, zlasti s kaznivimi dejanji iz koristoljubja, kar kaže, da je razredni sovražnik primoran zatekati se k sredstvom običajnega kriminala. Med kaznivimi dejanji zoper ljudstvo in državo, ki so težje narave, so značilna kazniva dejanja, ki se pojavljajo v zvezi z delovanjem nam sovražnih krogov v Trstu in Italiji. Niso redki primeri protiljudskega delovanja tistega dela duhovščine, ki še sledi belogardističnim tradicijam iz časa okupacije. Obsodbe zaradi kaznivih dejanj iz časa okupacije so danes že sorazmeroma redke.

Drugo veliko skupino kaznivih dejanj tvori takozvani gospodarski kriminal. To so kazniva dejanja zoper družbeno premoženje (splošno ljudsko premoženje, združeno premoženje in premoženje družbenih organizacij). Tu so upoštevane tatvine, zatajitve, poneverbe, goljufije, in sicer v trgovini, industriji in prometu, nadalje nedovoljeno trgovanje, špekulacija, nevestno gospodarsko poslovanje, prometni delikti in druga kazniva dejanja, s katerimi se povzroča škoda na družbenem premoženju. Ta kazniva dejanja tvorijo skoraj polovico vsega kriminala (v letu 1951 cca 44 procentov). Struktura gospodarskega kriminala se je spreminjala hkrati s spremembami v naši gospodarski politiki.

Največje so bile spremembe v obsegu in vsebini takozvanega kmečkega kriminala. Te spremembe so pogojene po raznih stopnjah borbe za socializacijo naše vasi. Prej številne obsodbe zaradi neoddaje kmetijskih pridelkov, neizpolnitve setvenega plana, plana vzreje živine, črnega klanja, zatajitve ornih površin in druga kazniva dejanja kmetov, ki so skušali ovirati socializacijo vasi, so po odpravi odkupov odpadle. Storilci te vrste kaznivih dejanj so bili največ srednji in veliki kmetje. Najbolj številna so bila ta kazniva dejanja v bogatejših kmečkih predelih. Tako je bilo v letu 1951 obsojenih kmetov zaradi takih kaznivih dejanj največ iz območja Okrožnega sodišča v Mariboru, in sicer 67 procentov cele Slovenije. V tem obdobju so se kazniva dejanja te vrste v velikem številu kvalificirala kot sabotaža, izrekale so se stroge kazni, med drugim tudi zaplemba premoženja. Kmečki kriminal se je pojavljal v letu 1952

v glavnem v KDZ in v' splošnih KZ. Bilo je mnogo poskusov izpodkopavanja KDZ. Deloma je dobil ta kriminal nove oblike, ker je v zvezi s potekom tri-letnega roka od ustanovitve večine KDZ, nadalje v zvezi z arondacijami, z uvajanjem gospodarskega računa v zadruga itd. Ta kazniva dejanja so se pojavljala v zadrugah, ki so organizacijsko slabo razvite in premalo utrjene. Najnevarnejše so bile akcije razbijanja in slabitve KDZ s propagando za izstopanje iz KDZ. Ta akcija je zajela večino zadrug in je dobila značaj organizirane množičnosti. Pojavljala se je v raznih oblikah: v propagandi za izstop, v nasprotovanju investicijam, v odklanjanju dela, v jemanju živine iz zadruga, jemanju pridelkov in lesa, zaviranju arondacije itd. Številni so bili primeri samovoljne obdelave arondiranih zemljišč. Primeri samovoljnosti so bili pogosti in raznovrstni tudi v zadnjem času ob priliki reorganizacije združništva. Opaziti je bilo tudi poskuse okoriščanja s pomočjo, ki jo zadrugam daje država. Številne so bile v zadrugah tatvine, povečini manjšega obsega. Bile so to tatvine poljskih pridelkov, poljskega orodja itd. Znatno je število poneverb v zadrugah, ki gredo večkrat v visoke zneske in se često skrivajo za visokimi nepojasnenimi primanjkljaji. Bili so primeri, da so poslovodje KZ vodili ločeno svojo lastno trgovino z lesom in drugimi pridelki, pod firmo zadruga. Storilci so povečini združni uslužbenci in združniki sami. Veliko je kaznivih dejanj v KZ, ki se ne odkrijejo in so obsodbe zaradi teh kaznivih dejanj razmeroma maloštevilne. Tudi ob reorganizaciji KDZ so bila odkrita raznovrstna kazniva dejanja. Po reorganizaciji KDZ je opaziti ponekod upadanje teh kaznivih dejanj. V Ljubljani v letu 1952 takih primerov pravzaprav nismo obravnavali, s čimer seveda ne trdim, da takih pojavov sicer ni bilo.

Spremembe v kriminaliteti kot posledica razvoja našega gospodarstva se kažejo tudi po drugih kaznivih dejanjih. Tako na primer so bile poprej številne obsodbe zaradi prekupčevanja z raznimi življenjskimi potrebščinami, ki jih je takrat primanjkovalo, nadalje obsodbe zaradi prikrivanja racioniranega blaga, zaradi delitve potrošniških nakaznic neupravičenim osebam itd.: pomanjkljiva preskrba z življenjskimi potrebščinami v tej dobi je bila v zvezi s tihotapljenjem raznega blaga iz inozemstva, posebno iz Trsta. Posledica tega je bila vrsta procesov zoper skupino železniških in poštnih uslužbencev, ki so se pečali z nedovoljeno trgovino in špekulacijo, z vtihotapljenim blagom v večjem obsegu. S postopnim izboljšanjem preskrbe prebivalstva so postala ta kazniva dejanja redkejša. V zadnjem času se torej opaža padanje kaznivih dejanj nedovoljene trgovine in špekulacije. Nedovoljena trgovina se zožuje na manj artiklov, kar je posledica boljše distribucije in večjih zalog blaga v naših trgovinah, kar je seveda posledica povečanja naše proizvodnje. Zelo pogost pojav so bila v zadnjem času trgovanja z lesom. Več primerov je bilo široko organiziranega prekupčevanja lesa in lesnih izdelkov v velikih količinah v druge republike. Ti posli so bili združeni z velikimi, včasih stoprocentnimi dobički. V mnogih primerih so storilci bivši lesni trgovci, ki so znali pritegniti v svoje dobičkonosne posle razne uradne osebe, nameščence ljudskih odborov, lesne manipulante in funkcionarje KZ, pod katerih firmo so vršili svoje umazane posle. Taka kazniva dejanja so navadno združena s ponarejanjem računov in drugih listin

in s kaznivimi dejanji zoper uradno dolžnost. Precej pogosto je bilo trgovanje z urami, električnim materialom, nalivnimi peresi itd.

Za Ljubljano je značilno, da smo imeli v letih administrativnega gospodarjenja s planom I in II garantirano preskrbo itd. med kaznivimi dejanji največ (ne vštevši kaznivih dejanj zoper čast) nedovoljene trgovine in špekulacije, in manj raznih tatvin. Sedaj pa je veliko več tatvin in skoraj neznatno število kaznivih dejanj špekulacije in nedovoljene trgovine. Kot rečeno, je to posledica novega gospodarskega sistema, ki onemogoča oziroma otežkoča izvrševanje nekaterih kaznivih dejanj, vendar kot kaže, se škodljivci orientirajo k drugim kaznivim dejanjem, torej od špekulacije k tatvinam.

Številna so kazniva dejanja nevestnega gospodarskega poslovanja. Največ teh kaznivih dejanj je v raznih podjetjih in zadrugah, sploh tam, kjer ni urejenega poslovanja in je nadzorstvo pomanjkljivo. Pojavljajo se vedno nove oblike te vrste kaznivih dejanj. Poslovodje državnih trgovskih podjetij so ponekod kupovali blago v trgovini, ki so jo upravljali in so to blago prodajali po višjih cenah, razliko pa obdržali zase. Prodajali so blago, ki ga sploh niso inventirali. Pod takimi kaznivimi dejanji se pogosto skrivajo težke poneverbe. Veliko gospodarskega kriminala se skriva pod neurejenim knjigovodstvom, ki onemogoča ali vsaj otežkoča natančno preiskavo. Še vedno se opaža slabost kontrol. Ta kazniva dejanja kažejo skrajno škodljiv in nepravilen odnos storilcev do družbenega premoženja in povzročajo veliko škodo. Ta kazniva dejanja izvirajo pogosto iz samozavesti, koristoljubja, malomarnosti in tudi iz mladostne neizkušenosti. Storilci so često mladi ljudje, med njimi tudi mladoletniki, brez potrebnega strokovnega znanja in izkušenj, večkrat prepuščeni sami sebi, brez pomoči kontrolnih organov ali prezaposleni z drugimi deli. Kazenski postopki pogosto ugotavljajo, da se vse premalo preverja strokovna in moralna usposobljenost ljudi, ki se jim poverijo večkrat odgovorna mesta v gospodarskih podjetjih.

Najštevilnejša kazniva dejanja zoper ljudsko premoženje so tatvine. Vršijo se več ali manj po vseh tovarnah, podjetjih, trgovinah, gostinskih obratih itd. Zlasti pogoste so tatvine v tekstilnih tovarnah. Nevarnost teh tatvin je predvsem v njih množičnosti. Povečini so to manjše in majhne tatvine, izvršene pretežno po posameznikih. Zaradi njihove množičnosti pa povzročajo veliko škodo. Pojavljajo se tudi posamezne organizirane skupine, ki vršijo tatvine v velikem obsegu. Taki pojavi so zopet najbolj škodljivi v tekstilni industriji. V prejšnjih letih je bilo več težkih primerov takih skupinskih tatvin, zlasti v mariborski tekstilni industriji. Ponekod so bila v delovanje tatinskih skupin vključena tudi vodstva podjetij. Zaradi velike družbene nevarnosti te vrste kriminala je bilo izrečenih več smrtnih kazni. V letu 1952 so bili pojavi tatvin večjega obsega v predilnici v Trziču, v tkalnici hlačevine v Celju, v tekstilni tovarni Šempetru v Savinjski dolini in Litijski predilnici. Predmet tatvine so razno tekstilno blago in preja, razne surovine in tovarniški izdelki, orodje, v gozdnih predelih les itd. Storilci so največ delavce, skladiščniki in drugi uslužbenci v tovarnah in podjetjih. Teh je cca dve tretjini tatov družbenega premoženja, razlog je v tem, ker je njim družbeno premoženje najbolj dostopno. Mnogi med njimi

izvirajo iz novega polproletarskega elementa, ki je šele prišel iz vasi v mesto in je po svoji miselnosti še kmet. Med storilci so pogosto taki, ki se v prostem času bavijo s kakšno obrtno dejavnostjo in pa taki, ki si zidajo hiše.

Vzroki številnim tatvinam so: nepravilen odnos storilcev do družbenega premoženja, slaba kontrola v podjetjih, nepreglednost poslovanja in zato večja prilika za tatvine, večkrat premajhna budnost pri sprejemanju delavcev in uslužbencev v službo. Primer pomanjkljive kontrole je bil ugotovljen v neki tekstilni tovarni, kjer se po izvršeni tatvini niso ugotovili primanjkljaji blaga, ampak celo viški. Znano je tudi dejstvo, da se podjetja ne zanimajo dovolj za vrnitev škode in da se tudi takrat, ko je bila škoda s sodbo ugotovljena, ne brigajo za to, da bi bila škoda tudi dejansko poravnana. Zgodi se celo, da oškodovano podjetje trdi, da ni bilo škode, čeprav je škoda dokazana. So primeri, da podjetje tatvino sicer prijavi, na obravnavi pa zastopnik istega podjetja predlaga za obtoženca milo kazen ali celo oprostitev, češ da je obtoženec priden delavec in podobno. Jasno je, da tak odnos do družbenega premoženja zavira uspešnost borbe proti kriminalu v našem pospodarstvu.

Motiv kaznivih dejanj in tatvine družbenega premoženja je povečini golo koristoljubje. Ukradeno blago praviloma ni namenjeno lastni uporabi, marveč preprodaji z dobičkom.

Med goljufijami na škodo družbenega premoženja je omeniti ponarejanje bolniških listov, objav za znižane vožnje, hranilnih knjižic, blokov v menzah, goljufije z lažnimi podatki za doseg zavarovalnine in podobno. Številne so bile poneverbe listin z namenom, da se prikrijejo razni primanjkljaji v državnih in zadružnih podjetjih.

Med kaznivimi dejanji zoper družbeno premoženje so posebno nevarne utaje in poneverbe. Slednje so med kaznivimi dejanji zoper uradno dolžnost relativno najštevilnejše. Škoda, ki se s tem povzroča na družbenem premoženju, je zelo občutna. V zadnjem času zavzemajo poneverbe velik obseg in po vseh znakih še naraščajo. Pogoste so v mestnih in krajevnih podjetjih, trgovinah, gostinskih podjetjih, menzah, manj pogoste so po tovarnah, na železnici in na pošti. Pogoste so tudi po poslovalnicah KZ. Izvršene so često v zvezi z drugimi kaznivimi dejanji, zlasti s ponarejanjem listin in knjig. Mnogo poneverb je bilo izvršenih po uslužbencih bivših KLO, ki jim je bilo poverjeno izterjevanje davkov. Med storilci so tudi razne vodilne osebe v podjetjih, poslovodje, direktorji, blagajniki, tajniki, nadalje uslužbenci itd. Med storilci je mnogo mladih ljudi in celo mladoletnikov. Tudi tu se opaža nezadosten nadzor s strani kontrolnih organov, ki prično s svojim posredovanjem šele potem, ko so posledice kaznivega dejanja že otipljive in je materialna škoda že nastala. Pomanjkljivo budnost pri izbiri nameščencev in uslužbencev glede na njihovo moralno usposobljenost kažejo obsodbe oseb, ki so bile že predkaznovane zaradi kaznivih dejanj iz koristoljubja. Taka prehitra rehabilitacija ima za posledico, da kazni izgubi na svojem učinku, kar je posebno nevarno pri moralno labilnih osebah. To tudi pojasnjuje razmeroma visoko število povratnikov pri teh kaznivih dejanjih.

Znatno škodo družbenemu premoženju povzročajo tudi kazniva dejanja v prometu. Povečini so to avtomobilske nezgode, povzročene iz malomarnosti in največkrat zaradi vinjenosti. Prometne nezgode s težkimi posledicami so se pripetile tudi v železniškem prometu. Primerov prometnih nezgod s smrtnimi izidi in s težkimi posledicami na zdravju ljudi in premoženju je več kot 25 procentov. Nekaj smrtnih žrtev so zahtevale tudi obratne nezgode po podjetjih, povzročene iz malomarnosti. Sèm spadajo tudi požigi. Pojavili so se tudi požigi, storjeni zaradi zavarovalnile. Veliko škodo so povzročili iz malomarnosti nastali gozdni požari.

V Ljubljani beležimo vedno več primerov požigov iz malomarnosti in je samo v enem primeru, ko je pogorela stavba učencev v gradbeništvu, bilo škode za cca 2,000.000 din.

V Ljubljani so delavci številnejši med storilci zoper družbeno premoženje, so pa po vrednosti manj oškodovali skupnost. Uradne osebe, med katere štejemo tudi nameščence podjetij, so po številu med storilci res v manjšini, vendar pa so znatno več oškodovali skupnost. Pogoste so bile tatvine železniških delavcev iz tovornih vagonov. Zaradi zaježitve teh kaznivih dejanj je sodišče izrekalo eksemplarične kazni, kot na primer za tatvino zavoja cigaret tri mesece zopora.

Škoda, ki je nastajala s kaznivimi dejanji zoper družbeno premoženje, je zelo občutna. Računa se, da je znašala ta škoda v letu 1951 v celi državi cca 600,000.000 din (po „Borbi“ z dne 7. IV. 1952). Za samo Slovenijo se ceni ta škoda mesečno na cca 15,000.000 din v letu 1951. Pri tem niso upoštevani zelo številni primeri, ki niso odkriti in ki ne pridejo pred sodišče. Veliko je tudi primerov, ki se odkrijejo, škoda pa ni ugotovljena ali pa je neocenljiva. Vendar je opaziti, da je v zadnjih mesecih manj primerov neugotovljene škode, da se torej preiskave v teh kazenskih zadevah zboljšujejo. Za leto 1952 je znašala sodno ugotovljena škoda na družbenem premoženju v LRS cca 162,000.000 din, poleg vrste neocenljivih primerov. Na Ljubljano odpade od te škode sorazmerno malo, in sicer nekaj čez 8,000.000 din, to je pet procentov vse škode v LRS, pri čemer pa niso všteti podatki Okrožnega sodišča v Ljubljani.

Ekspeditivnost sodišč v obravnavanju teh vrst kaznivih dejanj je sicer boljša, kot je bila poprej, vendar popolnoma še ne ustreza. Vzroki nezadovoljive ekspeditivnosti sodišč so pri tem večkrat objektivne narave, na primer slabe in pomanjkljive preiskave, nezanesljive revizije, pomanjkljivo ugotovljena škoda, kar vse ima za posledico prelaganje obravnave.

Kaznovalna politika sodišč pri kaznivih dejanjih zoper družbeno premoženje v glavnem ustreza in se izrekajo primerne ostre kazni, vendar sodišča še vedno včasih prezro družbeno pomembnost objekta te vrste kaznivih dejanj, njih množičnost in veliko škodo, ki nastaja družbi. To velja predvsem za okrajna sodišča. Pogojnih sodb pri teh kaznivih dejanjih je cca 20 procentov.

Sodišča zbirajo za to vrsto kriminalitete posebne statistične podatke in je tako omogočeno podrobnejše proučevanje problematike v zvezi s temi kaznivimi dejanji. Sodišča skušajo zainteresirati široko javnost za to problematiko v svojih poročilih na zasedanjih LO, na raznih konferencah in sestankih, nekatera sodišča

pošiljajo sodbe, izrecene v takih kazenskih zadevah, podjetjem, da se tam preberejo pred zbranim kolektivom, sodbe se objavljajo tudi v dnevnem časopisju. Varovanje družbenega premoženja pa ne more biti le delo sodišč. Za uspešen boj zoper škodljivce družbenega premoženja je potrebno široko sodelovanje političnih, sindikalnih, mladinskih in drugih družbenih organizacij. Prav posebno je potrebno odločno sodelovanje podjetij, delovnih kolektivov in končno vsakega zavednega državljana. Le s sodelovanjem na najširši osnovi bo mogoče doseči v tej borbi trajne uspehe. Po današnjem stanju še ni mogoče zaključiti, da se delovni kolektivi v zadostni meri zavedajo svojih dolžnosti do družbenega premoženja.

V skupino splošnega kriminala štejemo kazniva dejanja zoper življenje in telo, zoper zasebno premoženje, zoper čast, zoper moralo, zoper pravosodje, zoper javni red, zoper uradno dolžnost itd.

Številna so kazniva dejanja zoper življenje in telo. V letu 1951 je bilo obsojenih zaradi uboja 61 oseb, zaradi težkih in lahkih telesnih poškodb pa 1482 oseb. Pretepi z uporabo noža in kola s težkimi posledicami kažejo, da se stare fantovske navade na vasi zopet poživljajo. Še se dogaja, da sin ubije svojega očeta, ker mu oče ni dal posestva, da kmet s svojo hčerko ravna tako nečloveško, da hči zaradi tega naredi samomor, da pride do težkih telesnih poškodb s smrtnim izidom iz sovraštva ali pohlepa po zemlji. Na vasi so pogosti primeri detomorov iz strahu pred sramoto zaradi nezakonskega materinstva. Vse to so znaki gospodarske in kulturne zaostalosti našega kmeta. Številni so primeri odprave telesnega plodu, ki se sorazmeroma težko in redko odkrijejo. So primeri splavov s smrtnim izidom. Skoraj izključno je motiv tem kaznivim dejanjem koristoljubje.

Kazniva dejanja zoper življenje in telo spadajo tudi med tista kazniva dejanja, zaradi katerih trpi škodo skupnost in zlasti poškodovanec. Poškodovanci so v glavnem zaposleni ljudje, ki zaradi raznih poškodb izostajajo od dela, podjetja ali Zavod za socialno zavarovanje pa plačujejo oskrbnino. V Ljubljani so v letu 1952 precej porasla ta kazniva dejanja, množijo se pretepi. Do pretepov in potem do poškodb pride v glavnem zaradi alkohola, zaradi sovraštva, med moškimi pretep zaradi žensk in precejkrat zaradi nevzdržnih stanovanjskih razmer.

Zelo številna so kazniva dejanja zoper čast in dobro ime. V letu 1951 je bilo cca deset procentov vseh obsojencev obsojenih zaradi žaljenja časti. To je komaj polovica kazenskih primerov kaznivih dejanj zoper čast, ki jih sodišča obravnavajo. Približna polovica teh zadev konča z zavrnilno obsodbo ali z ustavitvijo postopka, ker se stranke poravnajo. Zaradi njihove množičnosti pomenijo ta kazniva dejanja za okrajna sodišča občutno breme, zlasti v Ljubljani. Pri nekaterih okrajnih sodiščih predstavljajo te zadeve eno tretjino do ene polovice vseh kazenskih zadev. Velik delež pri teh kaznivih dejanjih imajo ženske, cca 60 procentov od vseh storilcev. Opaža se pogostejše reagiranje na neobjektivna poročila v tisku ali radiu. Pri žalitvah uradnih oseb so storilci povečini kmetje in so take žalitve storjene navadno pri izterjanju davkov, v Ljubljani pa so žaljeni največkrat miličniki.

Najštevilnejša so kazniva dejanja zoper zasebno premoženje, približno 14 procentov vseh kazenskih primerov. V zadnjih dveh letih se je število teh kaznivih dejanj zelo pomnožilo, kar je deloma posledica intenzivnejšega pregona teh kaznivih dejanj, ki so se nekaj časa zaradi takratne preobremenitve preiskovalnih organov s takozvanim gospodarskim kriminalom, znatno zapostavljala in se niso zasledovala kot bi bilo treba. Največ med njimi je navadnih tatvin, pa tudi vlomne so številne. Zelo pogoste so tatvine koles, ki se ponavljajo kljub ostrim kaznim. Številne so tudi goljufije, zatajitve in prikrivanja.

Med kaznivimi dejanji zoper pravosodje prevladujejo krive izpovedbe. Pojavljajo se obsodbe za krive izpovedi v zadevah socialnega zavarovanja.

Med kaznivimi dejanji zoper javni red in javni promet so najštevilnejši primeri ilegalnega prehoda čez državno mejo. Največ je poskusov teh dejanj, pogosti pa so primeri, da se pobegli storilec vrne in se prijavi našim oblastem. Storilci so v velikem številu iz drugih republik in jim je Slovenija le prehodno ozemlje. Organizatorji pobegov so večkrat znani tihotapci, ki dajejo svojo pomoč proti visoki nagradi.

Za Ljubljano sta zlasti značilna dva momenta kot povzročitelja vrste kaznivih dejanj: alkoholizem in stanovanjska stiska. Lahko rečemo, da je alkohol povzročitelj vrste kaznivih dejanj kot so žalitve, tatvine, prometne nesreče, telesne poškodbe, nemorale itd., skratka skoraj ni vrste kaznivega dejanja, da bi ne bilo izvršeno pod okriljem alkohola. Ni sicer to nova ugotovitev, vendar še vedno značilna in vredna razmotrivanja. Stanovanjska stiska je drug povzročitelj vrste kaznivih dejanj, kot na primer žalitev, telesnih poškodb, samovolj, kršitev stanovanjske nedotakljivosti, celo ponarejanj listin itd. Nadalje smo v Ljubljani obravnavali vrsto kaznivih dejanj, ki jih pred leti nismo registrirali, kot na primer samovolja, kršitel stanovanjske nedotakljivosti, razni delikti zoper moralo itd. Po našem mnenju ne gre za novitete, za nova dejanja, ki bi se prav sedaj pojavila in prej ne, ampak je stvar v tem, da jih prej nihče ni registriral in preganjal. V času administrativnega socializma se za take pojave pristojni organi niso brigali v zadostni meri, pa tudi sami državljani ne. S širjenjem socialistične demokracije prihaja vedno bolj do izraza zaščita človeka kot državljana svobodne socialistične države. Po našem mnenju je bilo prejšnja leta v življenju več kršitev osebnosti državljanov in jih je sedaj manj, čeprav jih sedaj več obravnavamo kot prej. Kot že rečeno, tudi naš aparat za ugotavljanje in preiskovanje kaznivih dejanj občutljiveje reagira na take kršitve. Skratka, širjenje socialistične demokracije opazamo tudi v teh pojavih, kar pomeni, da pri nas demokracija ni fraza, ampak dejstvo. V podkrepitev tega služi lahko tudi dejstvo, da je od vseh obtožencev v Ljubljani bilo leta 1952 priprtih v preiskavi okrog deset procentov, v letu 1951 pa okrog osemnajst procentov, v prvem polletju 1951 celo dvajset procentov, pri čemer niso všteti priporniki okrožnega sodišča.

Prehajam na važno področje, in sicer na zločinstvenost mladoletnikov. Važnost proučevanja te vrste kriminala je v tem, da je raziskovanje faktorjev, ki povzročajo mladinsko kriminaliteto, osnova proučevanja kriminalitete sploh. Izkušnja uči, da pričenja večina zločincev svojo zločinsko pot že v svoji zgodnji

mladosti. Zaradi tega je borba proti mladinski kriminaliteti hkrati najuspešnejši način borbe zoper kriminaliteto sploh.

V Sloveniji je bilo število mladoletnikov, ki so bili pravnomočno obsojeni na kazni, ali je bil zoper nje izrečen vzgojno-poboljševalni ukrep, sledeče:

v letu 1947	789,
v letu 1948	778,
v letu 1949	530,
v letu 1950	562,
v letu 1951	782,
v letu 1952	886.

Ti podatki kažejo, da je število obsojenih mladoletnikov v porastu in da jih je bilo največ v letu 1952.

Porast mladinskega kriminala pokaže tudi število obsojenih mladoletnikov v odnosu do vseh obsojenih oseb. Ta odstotek je znašal:

v letu 1947	5,9,
v letu 1948	5,6,
v letu 1949	5,3,
v letu 1950	5,2,
v letu 1951	6,0,
v letu 1952	6,3.

Odstotek žensk je pri mladoletnih obsojencih nekaj večji kot pri polnoletnih in je v letu 1951 presegel eno četrtno vseh obsojenih mladoletnikov.

Te številke pa ne dajejo točne slike o mladinski kriminaliteti pri nas. Prikazujejo le primere, ki so jih obravnavala sodišča. V teh podatkih ni zajet mladinski kriminal tistih mladincev in mladink, ki v času storitve kaznivega dejanja še niso dopolnili štirinajst let starosti in ki zaradi tega niso kazensko odgovorni. Te primere obravnavajo organi socialnega skrbstva. Iz statističnih podatkov se da sklepati, da pride pred sodišče le približno polovica mladoletnikov, ki so storili kazniva dejanja.

Najbolj značilna za mladoletnike so kazniva dejanja zoper premoženje. Če upoštevamo vse vrste kaznivih dejanj, s katerimi so mladoletniki oškodovali družbeno in zasebno premoženje, odpade na to skupino kaznivih dejanj preko 60 procentov vseh obsodb mladoletnikov. Pretežno so to tatvine, ki so najbolj številna kazniva dejanja mladoletnikov. Vzrok temu je, da je tatvina najbolj preprosta, najlažje izvedljiva in da si mladoletnik s tatvino najhitreje uteši svoje želje in potrebe. Predmet tatvine so denar, živila, orodje, oblačila, kolesa, v tovarnah in podjetjih delovno orodje, proizvodi itd. Razmerje med tatvinami mladoletnikov na škodo zasebnega in družbenega premoženja je nekako 2 : 1. Vzrok temu je, da je manj mladoletnikov zaposlenih in da imajo zaradi tega manj priložnosti razpolagati s stvarmi, ki so družbeno premoženje. Motiv tatvinam je mnogokrat želja, dobiti sredstva za razbrzdano življenje. Sorazmerno veliko število je vlomskih tatvin in celo roparskih napadov. Mnogo kaznivih dejanj je izvršenih v združbi, zlasti v združbi s starejšimi zločinci. Mnogo je

primerov povratništva. Med mladoletniki se pojavljajo že tudi kriminalni profesionalci. Nekatera kazniva dejanja mladoletnikov kažejo veliko rafiniranost in drznost. Mladoletniki so povzročili v Sloveniji leta 1951 za približno 12.000.000 din sodno ugotovljene škode.

Med kaznivimi dejanji mladoletnikov so tudi poneverbe. Številni primeri kažejo, da so bila odgovorna mesta v upravi in gospodarstvu zaupana mladoletnikom, ki zaradi svoje mladosti tem službam niso bili dorasli in jih je njihova neizkušenost in nezrelost zavedla v kriminal. Tako je pri nekem KLO vršil posle finančnega referenta 16-letnik in poneveril 45.000 din. Drugod je poneverila uradni denar poštna uslužbenka, tudi stara 16 let. Zaradi nemarnega poslovanja je bila obsojena mladoletna poslovodkinja KZ, ki je bila po ugotovitvah kazenskega postopka postavljena na to mesto proti svoji volji.

Številne so obsodbe mladoletnikov zaradi kaznivih dejanj zoper življenje in telo, med njimi tudi najtežje vrste. Zaradi uboja je bilo leta 1951 obsojenih osem mladoletnikov, neka mladoletnica je pomagala pri uboju svojega očeta. Skupaj je bilo leta 1951 zaradi kaznivih dejanj zoper življenje in telo obsojenih 88 mladoletnikov in mladoletnic; za leto 1952 ni podatkov.

Porast mladinske zločinstvenosti je pojav tudi drugod, ne samo pri nas. O njenih vzrokih se mnogo razpravlja v vseh kulturnih državah. Eden glavnih vzrokov je napačna vzgoja mladine. Dejstvo je, da je bilo za mladino veliko storjenega. Naši mladini je danes dana večja možnost učenja kot nekdanj. Ustanavljajo se razni domovi in ustvarjajo drugi materialni pogoji za boljši in hitrejši napredek mladine. Pri vsem tem pa je mladina dostikrat prepuščena sama sebi, brez potrebnega vodstva in nadzorstva. Kazenski primeri kažejo, da je del naše mladine brez vodstva, brž ko zapusti šolo, da mladinske organizacije ne pokažejo vedno potrebne aktivnosti, da bi pritegnile mladino, ki je ogrožena zaradi pomanjkljive vzgoje. Premalo pozornosti se posveča mladini, ki je že enkrat zapadla v kazniva dejanja. Poguben je vpliv alkohola na mladino. V gospodarskem kriminalu se odkrije v mnogih primerih pomanjkljiva pozornost pri izbiri primerne zaposlitve mladoletnikov. Mladim, neizkušenim ljudem se večkrat poverijo dolžnosti, ki jim niso kos, ne v strokovnem in ne v moralnem oziru.

V temelju zgrešen odnos do mladoletnika je pokazalo na primer podjetje, ki je opazilo, da pri njih zaposleni mladoletnik krade, pa ni ničesar ukrenilo, ampak čakalo, češ, naj ukrade še več, da se ga bo splačalo prijeti. Ali pa upravni odbor tekstilne tovarne, ki je zadolžil mladinko, naj pazi na tatove in je ta mladinka izvršila naročilo tako, da je svoje tovariše nagovarjala k tatvinam, nato jih pa prijavila, ko so res začeli krasti. Taki primeri kažejo popolno nerazumevanje dolžnosti podjetij ali ustanov do zaposlene mladine. Opažamo tudi kvarni vpliv slabega tiska in zlasti slabih filmov.

Pomanjkljivosti so tudi v delu in organizaciji državnih organov, ki se borijo zoper kriminal mladoletnikov. Naša sodišča tako v organizacijskem kot v strokovnem pogledu ne ustrezajo v zadostni meri potrebam naprednega mladinskega sodstva. Pomanjkljivo strokovnost je opaziti tako v delu sodišč kot v delu preiskovalnih organov, ki obravnavajo mladinski kriminal. Preiskave so

mnogokrat nepopolne in dolgotrajne. To je posebno kvarno v primerih, ko je mladoletnik v priporu. Zaradi tega so bili potrebni posebni ukrepi, s katerimi se je uvedla posebna kontrola nad zapornimi primeri. Vse premajhno je sodelovanje sodišča in preiskovalnih organov s socialnimi ustanovami, z zdravniški psihiatri, psihologi, pedagogi itd. Zaradi tega je mogoče, da se je v nekem primeru šele po večmesečnem priporu na glavni obravnavi ugotovilo, da priprti mladinec ni prišteven. Ali pa, da se je šele na glavni obravnavi ugotovilo, da je obtoženec mladoletnik.

V kazenskih zadevah zoper mladoletnike se sicer vodi poseben postopek, ki se razlikuje od kazenskega postopka zoper starejše obtožence in ki v večji meri jamči za pravilno ugotovitev mladoletnikove individualnosti in za pravilno izbiro potrebnih ukrepov zoper obtoženega mladoletnika, vendar to še zdaleč ne ustreza potrebam modernega mladinskega sodstva. Ministrstvo za pravosodje LRS je v svojem mnenju k nameravam spremembam zakona o kazenskem postopku opozorilo zvezne organe na pomanjkljivost naše zakonodaje v pogledu mladinskega sodstva in se je izreklo za ustanovitev posebnih mladinskih sodišč, kot jih imajo po vseh kulturnih državah. Enak predlog je stavil v svojih priporočilih k novemu ZKP tudi Svet za ljudsko zdravstvo in socialno politiko LRS. Zahteva po posebnih mladinskih sodiščih s sodniki-specialisti za to vrsto sodstva se pojavlja vedno glasneje tudi v naši javnosti. MLO Maribor je na svoji nedavni seji, ko je obravnaval vprašanje zaščite mladine, poudaril potrebo po posebnem mladinskem sodniku in po večji koordinaciji postopka zoper mladoletnike. V utemeljitvi svojega zadevnega sklepa ugotavlja MLO Maribor, da v postopku zoper mladoletnike ni enotnega gledanja in da organi, ki obravnavajo mladinski kriminal, nimajo potrebnega pedagoškega in psihološkega znanja. Enake zahteve se postavljajo tudi na raznih masovnih sestankih in v diskusijah ob priliki predavanj pedagoške vsebine. Upravičeno lahko pričakujemo, da bodo napake in pomanjkljivosti v mladinskem sodstvu odpadle, če bomo imeli dobro organizirana mladinska sodišča. Taka sodišča imajo v naši republiki dolgoletno tradicijo v delu, ki ga je začel pri nas na tem področju pokojni Fran Milčinski. Izredna važnost strokovno pravilnega obravnavanja mladinskega kriminala se pokaže, če upoštevamo, da je najmanj 85 procentov mladinskih delinkventov takih, da je njih delinkvenca samo razvojna faza, povzročena po zunanjih faktorjih in deloma po psihičnih motnjah in da ti mladoletniki, ko dosežejo polnoletnost, ne zapadejo ali pa zelo redko zapadejo pozneje zopet v kriminal ter da je največ petnajst procentov mladostnih zločincev, ki kažejo že v otroških letih znake moralne zapuščenosti in so zato nagnjeni v kriminaliteto. Intenzivna borba proti mladinskemu kriminalu je potrebna tudi iz čisto gospodarskih razlogov, saj je gotovo, da bodo potrebna sredstva za to hitro na razpolago, če se le deloma zmanjša velika škoda na družbenem in zasebnem premoženju, ki je posledica mladinskega kriminala.

Tudi naši sodniki v Ljubljani so mnenja, da je treba ustanoviti posebna mladinska sodišča in prosim odbornike, da se o tem važnem vprašanju izjavijo. Mi ne mislimo, da je problem mladinske kriminalitete že tako pereč, da prehaja normalne okvire, ampak mislimo, da je ta problem spriču navedenega števila

primerov tak, da ga je vredno pametno reševati oziroma, da smo ga dolžni tako reševati, da ga omejimo na minimum.

Kot je bilo že uvodoma poudarjeno, je vse navedeno le približna slika kriminalitete pri nas, kot se odraža v sodnih statističnih podatkih. Zanesljivejšo sliko o kriminaliteti bi bilo mogoče dobiti ob sodelovanju vseh uradov in ustanov, ki imajo posla z odkrivanjem in zasledovanjem kaznivih dejanj in s kriminološkim raziskovanjem zbranih statističnih podatkov, pa tudi s podrobnejšim znanstvenim proučevanjem posameznih tipičnih kaznivih dejanj in njihovih storilcev. Na tem področju pa pri nas do danes ni bilo veliko storjenega.

Podpredsednik MLO dá poročilo v razpravljanje.

Juhart Franjo, predsednik Okrožnega sodišča v Ljubljani:

Dopolnilo k referatu tovariša predsednika Okrajnega sodišča I v Ljubljani bi rad povedal še nekatere stvari.

Navajam nekaj primerov kaznivih dejanj zoper družbeno premoženje iz meseca decembra 1952.

Najtežja dejanja, ki spadajo v to skupino, so poneverbe: Nakupovalec je poneveril na škodo „Prehrane“ v Ljubljani 565.000 dinarjev, na škodo Kmetijske zadruge v Murski Soboti 1.321.000 dinarjev in na škodo podjetja „Vino“ v Ljubljani 200.000 dinarjev, skupaj le en storilec 2.086.000 dinarjev.

Neki skladiščnik v Mariboru je poneveril preko 1.000.000 dinarjev. Upravnik poslovalnice državne Veletrgovine s poljskimi pridelki je poneveril 50.000 dinarjev v gotovini, moke za 43.000 dinarjev in pšenice za 138.000 dinarjev, z nevestnim delom pa še povzročil primanjkljaja za 188.000 dinarjev. Skupaj je torej napravil škode za 419.000 dinarjev itd. itd.

Kateri so vzroki številnim kaznivim dejanjem zoper ljudsko premoženje? Nekaj jih je navedel že tovariš predsednik. Dovolite mi, da k temu še nekaj dodam:

1. Nepravilen odnos do družbenega premoženja; pojem družbenega premoženja ljudem še ni jasen. Smatrajo ga še vedno za državno premoženje. Ker imajo nepravilen odnos do države, jo smatrajo za molzno kravo. „Država, ti moraš skrbeti ne samo, da živim, ampak, da dobro živim. In če mi ne daš, si vzamem sam.“

2. Druga napaka je v kadrovski politiki. Na odgovorna mesta se v gospodarstvu postavljajo neizkušene, večkrat premlade osebe brez strokovne sposobnosti, večkrat tudi moralno oporečene osebe. Na primer komercialni direktor velikega podjetja v Mariboru je bila oseba, ki je bila predkaznovana zaradi poneverbe na daljšo kazen. Poslovodkinja v KZ stara dvajset let, predkaznovana zaradi poneverb, je poneverila 300.000 dinarjev. V Radovljici je bila še naprej obdržana v službi uslužbenka, čeprav je bila že ugotovljena malverzacija.

3. Nerednosti v poslovanju, nezadostna kontrola, slabe inventure, pomanjkanje izkušenih revizorjev, nerealne, površne, protislovne revizije, pavšalne in površne primopredaje, nepravilno vskladiščenje, vse to so nadaljnji nedostatk,

ki se kažejo. Čestokrat se revizije vršijo šele takrat, ko je škoda že očitna. Napaka je tudi v tem, da se kaznujejo povečini samo poslovodje, ne pa tudi drugi sokrivi uslužbenci.

Predsednik Okrajnega sodišča je dal nekaj podatkov iz leta 1952. Te podatke bom dopolnil še z nekaterimi iz leta 1951, prav tako v republiškem merilu. V letu 1951 je bilo v LRS obsojenih nad 100.000 oseb v starosti nad 14 let; zaradi kaznivega dejanja zoper družbeno premoženje 194,3, zoper zasebno premoženje 171,3, skupno 365,3, zoper narodno gospodarstvo 229,3, zoper javni red in pravni promet 140,0. Šem spadajo tudi prehodi preko meje, ki so se v zadnjem letu zmanjšali, to pa iz razloga, ker je stopil v veljavo nov kazenski zakonik. Preje je sodišče obsojalo prehode preko meje s kaznijo od štiri do šest mesecev, danes pa od dvanajst do dvajset mesecev zapora. Opozoriti moram, da je med tistimi, ki skušajo prekorachiti mejo, le malo Slovencev. Pretežni del jih je iz ostalih republik, to pa predvsem zaradi tega, ker jim položaj ni jaseu in si zamišljajo naše kraje kot samo gorovje in gozd. Nadalje zoper čast 121,4, zoper življenje in telo 106,6, zoper uradno dolžnost 89,2, zoper ljudstvo in državo 42,3, zaradi različnih drugih kaznivih dejanj 32,3, zoper splošno varnost ljudi in premoženje 28, zoper pravosodje (kriva pričevanja) 8, zoper javno moralo 3,6.

Prejšnji teden je bil v Sloveniji predsednik Vrhovnega sodišča FLRJ in podal nekaj statističnih podatkov. Med drugim je ugotovil, da so posli na sodišču zaradi kaznivih dejanj v letu 1952 narasli. Pravi, da temu ni vzrok v večji kriminaliteti, pač pa v tem, da je dokončno izdelan kazenski zakonik in se ta kazniva dejanja lahko doslednejše zasledujejo.

Navedel bom še nekoliko podatkov o kvaliteti dela na sodiščih. Podatki so vzeti sicer v republiškem merilu, vendar pa se statistika za ljubljansko okrožje, to je okrožno sodišče in obe okrajni sodišči v Ljubljani, Kamniku, Grosupljem, Kranju in Radovljici ne razlikuje mnogo od teh podatkov.

V letu 1949 je bilo rešenih obtožb, ki so bile predložene sodišču, z obsodilno sodbo 71,1%, z oprostilno 6,1%, z zavrnitvijo obtožbe 3,2%; v letu 1950 z obsodilno sodbo 68,5%, z oprostitvijo 6%, z zavrnitvijo obtožbe 3,8%; v letu 1951 z obsodilno sodbo 64,9%, z oprostitvijo 6,4%, z zavrnitvijo 6,9%; v letu 1952 pa z obsodilno sodbo 62,2%, z oprostitvijo 6,6%, z zavrnitvijo obtožbe 7,5%. Kaj nam te številke povedo? Povedo nam, da so obsodilne sodbe padle, zavrnitvene pa so narasle. Vzrok je v kvalitetnejšem delu sodišč. Sodišča sedaj, ko imamo kazensko zakonodajo v celoti izdelano, bolj kritično premotrivajo vsako stvar in bolj pravilno sodijo.

Gotovo vas bo zanimalo, kako dolgo traja postopek od vložitve obtožnice pa do pravomočnosti sodbe:

	do 1 meseca	od 1 do 3 mesecev	nad 3 mesece
1949	72,9%	20,1%	7,0%
1950	69,9%	20,6%	9,5%
1951	52,8%	25,6%	11,6%
1952	54,2%	29,0%	16,8%

Iz tega izhaja, da je trajanje postopka daljše, kar ima svoj vzrok v preobremenjenosti sodišč in večji zavesti odgovornosti do državljanov. Opozoril bi, da Okrajnemu sodišču Ljubljana I manjkata vsaj dva sodnika z večjo praksó.

Se nekaj podatkov o kvaliteti dela in o tem, kako so bile rešene zadeve na drugi stópnji:

	s potrditvijo	s spremembo	z razveljavljenjem
1950	45,3%	34,6%	19,2%
1951	43,7%	36,9%	18,4%
1952	50,9%	32,8%	15,5%

Iz te primerjave je najbolj razvidna kvaliteta dela sodišč. To se pravi, da se kvaliteta dela stalno izboljšuje. Te številke veljajo sicer v republiškem merilu, ne razlikujejo pa se mnogo od števil v ljubljanskem okrožju in od števil Okrajnega sodišča I v Ljubljani.

Toliko glede kazenskih zadev.

Nekoliko slabša pa je slika v civilnem sodstvu.

Kakor sem že omenil, imamo kazensko zakonodajo popolnoma izdelano, civilno pa razen nekaj manjših zakonov, ki obdelujejo samo nekatere specialne materije, prav nič. Sém seveda ne štejem družinskega prava, kamor spadajo: zakon o zakonski zvezi, zakon o premoženjskih razmerjih med zakonci, zakon o razmerju med starši in otroki, zakon o skrbništvu in zakon o posvojitvi. Če bi napravili posebno statistiko za zadeve iz družinskega prava, pa bi prav tako lahko ugotovili, da se kvaliteta dela dviga.

Vodopija Janko:

Nekaj besed bi povedal k problemu mladinske kriminalitete. Pri mladostniških sta v glavnem dva pojava, ki povzročata kriminal. Tako ločimo prvič mladostnike, ki so psihično defektni in drugič mladostnike, ki so psihično normalni, pa izvira pojav kriminala bodisi iz družinskih neprilik, ker žive doma v slabih razmerah, ali pa so prepuščeni sami sebi, ker so starši pretežni del časa v službi ali slično. Za nas so važni v glavnem slednji, normalni mladostniki. Večkrat se taki mladostniki po zboljšanju prilik povrnejo v pravo in pošteno življenje. Smatram, da v ravnanju z njimi še nismo naredili vsega, kar bi morali. Te vrste sojenja mladine ima pri nas že preveč pravniški značaj. Za svojo osebo smatram, da bi morali v teh primerih imeti pretežno besedo vzgojitelji. Postopek z mladino se ne razlikuje dosti od postopka z drugimi, starejšimi kršitelji zakona. Mislim, da bi bilo potrebno, da se osnuje posebno mladinsko sodišče, ki ne bi imelo tako strogo pravnega pečata. Toda glede tega so različna mnenja, in to celo med samimi pravniki, ki si niso edini in so nekateri mnenja, da je lahko vsak sodnik tudi dober mladinski sodnik. To pa po mojem mnenju ne drži, kajti na primer človek, ki ima sam otroke, bo bolj vedel, kakšna malenkost lahko pripravi mladino do prekrška in da so takšni mladostniki kljub temu v bistvu dobri, torej ljudje, ki se po prestani kazni oziroma izboljšanju prilik, v katerih živijo, lahko vrnejo v življenje in postanejo koristni člani družbe.

Hotel bi še opozoriti na primer, ki ga je opisala tov. Vodopivčeva v „Slov. pravniku“ o tem, kako obravnavajo mladinsko kriminaliteto v Ameriki — konkretno v mestu Buffalu, ki ima približno toliko prebivalcev kot vsa Slovenija. Že v začetnem postopku ima policija posebne oddelke za mladinske kršitelje zakona. Ti oddelki so ločeni od ostalih oddelkov, prav tako pa tudi uslužbenci niso uniformirani kot ostali, tako da izgledajo ne kot policijski organi, temveč bolj kot nekakšni vzgojitelji. Med uslužbenci so ženske in moški, prav tako belopolti in črni. Mladoletnice prihajajo v stik samo z ženskami, mladoletniki pa z moškimi uslužbenci, temnopolti z temnopoltimi in beli z belimi. Tu gre predvsem za to, da skušajo ti uslužbenci že sami takoj ugotoviti vzroke, ki so dovedli mladino do kršenja zakonov. Na podlagi ugotovljenih vzrokov dajo mladoletnike bodisi v pripor, ali pa jih izročijo staršem ali pa oprostijo. Tudi če se dá mladoletnika v pripor, pride v poseben oddelek, ki nima stika z ostalimi pripori. V Buffalu imajo posebno organizacijo, slično našemu Društvu prijateljev mladine, ki organizira pri pore za mladoletnike v zasebnih stanovanjih, tako da se ti sploh ne zavedajo, da so v kazenskem priporu. Na primer mladoletnika dajo v oskrbo starejšim zakoncem, ki nimajo več lastnih otrok in kjer lahko spoznajo in vidijo lepo, idealno življenje in si kasneje, po prestanih ukrepih, tudi sami zaželi jo takega urejenega življenja. Vsak teden obiskuje pripornika vzgojitelj oziroma učitelj. Pri zaslišanju so redoma navzoči starši, učitelj, poseben psiholog, pregleda ga pa tudi zdravnik in psihiater. Vse to z namenom, da se ugotovi osebnost, okolje in prilike, v katerih je živel mladostni kršitelj zakona.

Torej po vsem tem vidim pri nas pomanjkljivosti v tem, da damo sojenju mladine preveč pravniški pečat, medtem ko bi morali zlasti pri mladini imeti glavno besedo predvsem pedagogi in psihologi, tako da mladostnik ne bi imel občutka, da se ravna z njim kot s kršilcem zakona.

Podpredsednik MLO Krese Leopold predlaga, da se z ozirom na obširno poročilo predsednika Sveta za notranje zadeve tov. Vodopivca in zaradi sličnosti predmeta združi diskusija o prvi in drugi točki dnevnega reda.

Predlog dá na glasovanje.

Soglasno sprejeto.

2. POROČILO O DELU IN PROBLEMIH S PODROČJA SVETA ZA NOTRANJE ZADEVE MLO

Poročilo poda predsednik Sveta za notranje zadeve MLO Vodopivec Vlado:

Kratko je govoril o delu Sveta za notranje zadeve na I. seji mestnega zbora in zbora proizvajalcev v svojem poročilu že predsednik Mestnega ljudskega odbora. Ker je današnje poročilo prvo poročilo Sveta za notranje zadeve, odkar je bil ta Svet formiran v smislu Zakona o ljudskih odborih mest in mestnih občin, se bom kratko dotaknil nekaterih splošnih problemov Sveta. To poročilo pa seveda ne more biti izčrpno, ker je bil Svet za notranje zadeve po volitvah 7. XII. 1952 na prvi seji novoizvoljenega ljudskega odbora na novo

formiran iz odbornikov in državljanov, ki doslej niso poznali dela in problematike tega Sveta. Nekoliko obširneje pa se bom dotaknil nekaterih problemov v zvezi s kriminaliteto na področju mesta Ljubljane, in to s področja mladinske, ekonomske in splošne kriminalitete, na osnovi podatkov in ugotovitev Uprave za notranje zadeve Mestnega ljudskega odbora.

I

Zakon o ljudskih odborih in mestnih občinah ne dela principielne razlike med Svetom za notranje zadeve in ostalimi Sveti, organi ljudskega odbora. Po dosednji praksi pa je Svet za notranje zadeve v svojem delovnem področju omejen skoraj izključno na načelno obravnavanje vprašanj iz območja notranjih zadev in na dajanje ustreznih predlogov Mestnemu ljudskemu odboru. S tem je delo Sveta za notranje zadeve principielno drugačno od dela ostalih Svetov, ki imajo zakonsko pooblastilo, da v svojem delokrogu izdajajo administraciji Mestnega ljudskega odbora navodila in napotila ter da izvrševanje svojih sklepov in navodil nadzorujejo. Po tolmačenju republiških organov, katerega se drži tudi praksa, je Uprava za notranje zadeve MLO z ozirom na poseben značaj svojih nalog še vedno tudi istočasno aparat republiškega organa za notranje zadeve in le-temu za svoje delo odgovorna. V odnosu do Sveta za notranje zadeve je zavoljo takšne prakse Uprava za notranje zadeve relativno mnogo samostojnejša kot ostala administracija Mestnega ljudskega odbora.

Bodoča praksa bo pokazala, ali je takšna ureditev najprimernejša in ali ne bi kazalo tudi Upravo za notranje zadeve v večji meri v pogledu odgovornosti vezati na Mestni ljudski odbor oziroma Svet za notranje zadeve, zlasti ker bo v bodoče tudi Uprava za notranje zadeve na proračunu Mestnega ljudskega odbora. Na drugi strani je seveda nedvomno, da bo en del poslov s področja Uprave za notranje zadeve moral tudi v bodoče ostati centraliziran in uravnavan iz republiškega oziroma zveznega centra.

Sam Svet za notranje zadeve na osnovi dosedanjega dela še nima toliko izkušenj, da bi bilo mogoče konkretno predlagati republiškim in zveznim organom spremembo dosedanje prakse. Opozoril pa bi na dva primera iz dosedanjega dela Sveta, ki govorita za to, da vertikalna odgovornost Uprave za notranje zadeve, ki je istočasno vendarle sestavni del Mestnega ljudskega odbora, ni najprimernejša. Po našem mnenju je prav ta organizacija privedla do nekaterih problemov, ki še danes niso rešeni.

1. Svet za notranje zadeve je na nekaj svojih sejah razpravljal o znižanju postavke finančnih sredstev za nabavo gasilskega orodja in gasilske opreme v mestnem proračunu iz leta 1952 od prvotno določenih 9 milijonov 489 tisoč na 5 milijonov. To znižanje je bilo sprejeto na seji Mestnega ljudskega odbora ob priliki sprejemanja proračuna za leto 1952 na predlog predsednika Sveta za notranje zadeve.

Ze pred tem pa je bila Uprava za notranje zadeve obveščena od Ministrstva za notranje zadeve, da je iz zveznih kreditov za potrebe gasilstva po razdelilniku, ki so ga izdelala republiška ministrstva, določen za potrebe Mestnega ljudskega odbora kredit v višini 9.489.000 dinarjev. Ministrstvo za notranje

zadeve je Upravo ob tej priliki tudi obvestilo, da ta kredit v nobenem primeru ne bo znižan ali drugače uporabljen in da Uprava lahko takoj do višine tega zneska sklepa pogodbe za najnujnejše potrebe gasilstva. Uprava za notranje zadeve je dejansko s tem kreditom disponirala in takoj sklenila pogodbo za nekatera najnujnejša popravila na gasilskem orodju, na motorkah in avtomobilih do višine 8,580.000 dinarjev.

Na ta način je bila seveda postavka v sprejetem proračunu prekoračena skoraj za štiri milijone in še do danes ni jasno, od kod dobiti sredstva za kritje te razlike. Bivši ministrstvi za finance in za notranje zadeve stojita na stališču, da mora ta znesek kriti Mestni ljudski odbor, ki je kreditirano postavko neupravičeno znižal, medtem ko smatra Svet za gospodarstvo Mestnega ljudskega odbora, naj se primanjkljaj krije iz republiških kreditov, češ da Uprava za notranje zadeve ni bila upravičena disponirati s kreditom, dokler ni bil proračun Mestnega ljudskega odbora sprejet in potrjen.

Svet za notranje zadeve postavlja to nerešeno vprašanje, o katerem se vodi prepiska med Upravo za notranje zadeve, Ministrstvom za finance in notranje zadeve in Mestnim ljudskim odborom že preko pol leta brez vsakega rezultata, pred Mestni ljudski odbor z mišljenjem, da se postavka, ki je bila v lanskem proračunu znižana od prvotnega kredita, vnese v proračun za leto 1953.

To utemeljujemo s sledečimi razlogi: Kredit 9,489.000 dinarjev je bil dejansko s strani republiških organov dodeljen Mestnemu ljudskemu odboru, in to iz zveznega kredita za potrebe gasilstva, od katerega je na ljudsko republiko Slovenijo odpadla kvota 69,500.000 dinarjev. Ko je bil ta kredit Mestnemu ljudskemu odboru dodeljen, je Ministrstvo za finance Mestni ljudski odbor tudi opozorilo, da je ta minimalen kredit namenjen izključno nabavi opreme in orodja za gasilstvo na področju ljubljanskega Mestnega ljudskega odbora in da je s tem zneskom komaj mogoče kriti najnujnejše potrebe. Uprava za notranje zadeve je s tem zneskom upravičeno disponirala, ker je dobila pač taka navodila od nadrejenih republiških organov.

2. Iz istega osnovnega problema, ki sem ga uvodoma nakazal, je v praksi nastalo še drugo vprašanje, namreč asistenca Ljudske milice pri prisilnih izvršbah Mestnega stanovanjskega urada. Uprava za notranje zadeve je namreč v nekaj primerih na prošnjo Stanovanjskega urada odklonila asistenco Ljudske milice s trditvijo, da so odločbe Stanovanjskega urada o prisilnih izselitvah materialno ali formalno nezakonite. Stanovanjski urad je na osnovi takega stališča v nekaj primerih moral odstopiti od svojih prvotnih odločb. Nastalo je načelno vprašanje, ali so navedbe Mestnega ljudskega odbora odnosno Sveta za notranje zadeve v konkretnih stvareh za Upravo za notranje zadeve obvezne ali niso obvezne.

Po tolmačenju, ki sem ga uvodoma omenil in po dosedanji praksi, organi Mestnega ljudskega odbora Upravi za notranje zadeve ne morejo dajati konkretnih navodil. Toda v obravnavanem primeru veže Upravo za notranje zadeve stanovanjski zakon, ki izrecno govori o tem, da prisostvuje prisilnim izvršbam Stanovanjskega urada Ljudska milica. Ker je Uprava za notranje zadeve oz. Ljudska milica izvršni organ, seveda nimà pravice preizkušati zakonitosti odločb

stanovanjskega organa. Kolikor zavzema Uprava za notranje zadeve stališče, da bo preizkušala materialno in formalno zakonitost izdanih odločb, je daleč prekoračila svoje po zakonu in ostalih predpisih določene kompetence.

V obravnavanem primeru pa gre že za drugo vprašanje, ali je namreč izvršni organ tudi asistiral pri ukrepu, ki je očitno nezakonit in za katerega je sam prepričan, da je v nasprotju z zakonom. Mislim, da bi stališče, da je izvršni organ tudi v takem primeru dolžan prisostvovati izvršitvi ukrepa, bilo v nasprotju z našim pojmovanjem zakonitosti. V teh primerih je po našem mnenju izvršni organ dolžan zadržati izvršitev odločbe in opozoriti tistega, ki je tako odločbo izdal, na nezakonitost.

Svet za notranje zadeve je z ozirom na to, ko je razpravljal o tem vprašanju, zavzel naslednje stališče: Uprava za notranje zadeve nima pravice, preizkušati zakonitosti odločb in je dolžna dajati asistenco Ljudske milice, kadar to zahteva stanovanjski organ, razen sveda v tistih primerih, ko je odločba o deložaciji očitno nezakonita. V takšnih primerih je dolžnost Uprave za notranje zadeve, da obvesti o odklonitvi asistencije Predsedstvo Mestnega ljudskega odbora z obrazložitvijo, zakaj je asistenca odklonjena. Mestni ljudski odbor bi nedvomno proti tistim uslužbencem, ki ponovno s svojimi nezakonitimi odločbami škodujejo ugledu oblasti in zaostrujejo že itak težak stanovanjski problem, tudi disciplinsko postopal. Svet za notranje zadeve se ni spuščal v obravnavanje konkretnih primerov, ko je bila asistenca Ljudske milice odklonjena, pač pa je mišljenja, da je v večini primerov to bilo upravičeno z ozirom na prakso Stanovanjskega urada, v kateri je odločno preveč nezakonitih ukrepov in odločb.

V ostalem pa je Svet za notranje zadeve mnenja, da je treba v naši družbi takšne boleče postopke, ki so v zvezi z izvršbami, in še posebno s stanovanjskimi deložacijami, voditi na mnogo kulturnejši način, kot pa je bila praksa do sedaj. Intervencija oboroženih organov Ljudske milice naj se uporablja res samo takrat, kadar so vsa druga sredstva, kot so na primer denarne globe in podobno, izčrpana. V tem smislu daje tudi Svet za notranje zadeve priporočilo stanovanjskemu organu Mestnega ljudskega odbora.

Vzrok trenj, ki so nastala v navedenih primerih, leži, kot sem uvodoma omenil, v organizaciji Uprave za notranje zadeve v sklopu Mestnega ljudskega odbora. Takšna trenja se bodo gotovo še pojavljala, dokler ne bo vprašanje kompetenc in odnosov med Upravo za notranje zadeve in Mestnim ljudskim odborom na primernejši način rešeno.

II

Svet za notranje zadeve je na osnovi podatkov Uprave za notranje zadeve in podatkov mladinskega skrbništva na več svojih sejah analiziral in obravnaval problem mladinske kriminalnosti v mestu Ljubljani.

Po poročilu kriminalne službe je bilo v letu 1952 v Ljubljani prijavljenih 168 kaznivih dejanj z 228 storilci, za katere je preiskava dognala, da so jih izvršili mlajši in starejši mladoletniki in otroci. Od tega števila odpade 39 kaznivih dejanj z 58 storilci na otroke pod 14. letom, ki so kazensko neodgovorni, 58 primerov z 81 storilci je bilo odstopljenih Javnemu tožilstvu v

postopek, v vseh ostalih primerih pa je bil preiskovalni postopek iz formalnih ali materialnih razlogov ustavljen ali prekinjen. Poleg tega je preiskovalna služba Uprave za notranje zadeve obravnavala 67 primerov pobegov iz poboljševalnih zavodov ter iz kraja bivanja (od tega odpade večji del to je 41 primerov na pobege iz poboljševalnih ustanov).

Te številke same po sebi ne govore še za to, da bi bila mladinska kriminalnost v Ljubljani že problem, ki je zavzel nevaren obseg. Vznemirljivo je le dejstvo, da pomenijo gornje številke v primeru z lanskoletnimi porast (v kolikor ne gre za popolnejšo in veštnejšo preiskovalno službo), zlasti pa je vznemirljivo med mladimi storilci veliko število povratnikov, ki znaša okrog 50, to je več kot ena četrtna.

Med vsemi kaznivimi dejanji je daleč največji odstotek imovinskih kaznivih dejanj (67% vlomov, večjih in manjših tatvin). Precej velik je odstotek poizkusov pobeга preko državne meje, medtem ko gre v ostalih primerih za posamezna težja in lažja kazniva dejanja, ki se pojavljajo v posameznih in osamljenih primerih.

Kar nas mora v zvezi s pojavom mladinske kriminalnosti predvsem zanimati, je vprašanje vzrokov teh kaznivih dejanj. Kriminalno-preiskovalna služba ugotavlja skoraj v večini primerov kot vzrok nezadostno skrb za vzgojo mladine in slabe, neurejene socialne prilike v družini in podobno. Od vseh storilcev jih je komaj slaba tretjina, ki imajo starše, ena tretjina so sirote brez staršev, medtem ko je ostala tretjina takšnih, ki imajo le še očeta ali samo mater. V skoraj vseh primerih se kriminalna mladina rekrutira iz okolja, v katerem vlada socialna zaostalost, moralna revščina, alkoholizem, prostitucija in kriminal.

Problem preventivnih ukrepov, ob katerega s tem zadenemo, je obsežen in zamotan in bi izčrpno obravnavanje o vzrokih in nagibih tega družbeno bolnega pojava preseglo okvir tega poročila, ker prehajamo s tem na področje celotne skrbstvene problematike v naši družbi. Gre za problem celotne socialno-skrbstvene preventive v pogledu moralno ogrožene mladine, gre za problem naših vzgojnih in poboljševalnih zavodov in vzgojnega kadra ter njegovih prijemov v teh zavodih, za vprašanje centralnega prehodnega mladinskega doma v Ljubljani, o katerem je bilo že govora na zasedanju Mestnega ljudskega odbora, za problem mladinskega sodstva, dela množičnih organizacij, zlasti Društva prijateljev mladine itd. Glede vseh teh vprašanj smo vkljub načelno najnaprednejšemu stališču, ki ga zavzemamo v vprašanju skrbi za mladino in njeno vzgojo, zaradi objektivnih razlogov, deloma pa tudi zaradi subjektivnih (mislim tu na pomanjkanje strokovnega kadra, primernih prijemov itd.) še zelo zaostali. Vkljub temu pa bi bilo potrebno, da v okviru naših možnosti pristopimo k rešitvi nekaterih vprašanj, ki jih je mogoče takoj, ne glede na objektivne težave, reševati in rešiti.

Mislim v prvi vrsti tu na postopanje s kriminalno mladino. Dejstvo, da se kriminalna mladina s strani organov za notranje zadeve v glavnem tretira kakor polnoletni storilci, da prihaja z njim v stik, da se zaslišuje v istih prostorih kot ostali kriminalni storilci, gotovo ne vpliva vzgojno na mlade

Ljudi, ki so zašli na pot kriminalnih dejanj. Naša ureditev v tem pogledu še ni niti napredna niti humana. Čeprav ni dvoma, da spada postopek proti maloletnim storilcem v področje organov za notranje zadeve, le mislim, da ga je treba tako v vsakem pogledu odvojiti od ostale kazensko-preiskovalne službe, v pogledu ljudi, ki to vrše, v pogledu prostora, priporov itd., da bo to še komaj spominjalo na kazenski postopek po organih za notranje zadeve. Postopek proti mladoletnim storilcem mora imeti od vsega početka do konca značaj vzgojno-poboljševalnega postopka. Konkretno mislim, da bi bilo mogoče to vprašanje na območju mesta Ljubljane preštudirati, uporabiti napredne izkušnje in metode drugih držav in ne glede na objektivne težave vprašanje rešiti sporazumno z republiškimi organi za notranje zadeve.

Nadalje sem mnenja na osnovi podatkov mladinskega skrbništva in Uprave za notranje zadeve, da je sodelovanje med obema organoma, katerih delovno področje se tako tesno prepleta, kljub obsežni prepiski, odstopanju aktov in podobno, z obeh strani še zelo papirnato in birokratsko. Mladinsko skrbništvo se v mnogih primerih obrača na Upravo za notranje zadeve s prošnjo za intervencijo v delikatnih primerih, ko gre za neurejene družinske odnose, predlaga racije v stanovanjih, kjer so otroci zaradi razvratnega življenja staršev moralno ogroženi in podobno. Uprava za notranje zadeve pa takšne intervencije odklanja, češ da ni kompetentna posredovati v takšnih primerih. Mladinsko skrbništvo meni, da je takšno stališče notranje uprave birokratsko, medtem ko smatra Uprava za notranje zadeve, da so prijemi mladinskega skrbništva birokratski. Rešitev pa je v tem, da bi se oba organa skupno dogovorila za primerne in ustrezne ukrepe. Zlasti imam vtis, da se mladinsko skrbništvo v preveliki meri zateka k administrativno-kazenskim ukrepom, medtem ko se Uprava za notranje zadeve v preveliki meri omejuje na to, da je represivni organ. Primerno bi bilo vzpostaviti med obema organoma stalna posvetovanja v najbolj konkretnih vprašanjih, saj gre za isto področje, ki ga rešuje eden predvsem z represivnega, drugi predvsem s preventivnega vidika.

V mnogih primerih so organi za notranje zadeve ugotavljali kot neposredni nagib kriminalnih dejanj mladoletnikov vpliv filma. Svet za notranje zadeve je mnenja, da je v poplavi vsakovrstne zapadne filmske plaže še marsikaj, kar izrazito negativno vpliva na mladino in da bi zaradi tega bilo primerno, pri nekaterih dekadentnih in kriminalnih filmih zavzeti ostrejši kriterij glede obiska mladoletne mladine. Še tako ostri kriteriji pa bodo seveda brez haska, v kolikor ne bo v samih kinó dvoranah zadostne kontrole nad obiskom. Svet je mnenja, da je ne samo nepotrebno, temveč celo nepravilno, da bi kontrolo nad obiskovalci vršili organi Ljudske milice. V prvi vrsti so odgovorne za to uprave kino-podjetij in njeni uslužbenci, katerih dolžnost je, da zavrnejo vsakega mladoletnika, kadar je predstava tem neprimerna. Kontrola varnostnih organov se naj omeji predvsem na uslužbence kino-podjetij. V tem smislu je Svet za notranje zadeve dal Upravi za notranje zadeve ustrezne predloge, da stopi v stik z upravami kino-podjetij in jih opozori na njih odgovornost v tem pogledu.

Uspešna borba proti mladinski kriminaliteti je seveda v prvi vrsti borba proti vzroku, ki porajajo zločinstvenost. V kolikor gre v tem za takšne objektivne vzroke, ki niso dostopni prijemom socialno-skrbstvene preventive, temveč so pogojeni še v družbeno-ekonomskih pogojih naše družbe, mislim tu na ostanek družbenih odnosov iz kapitalističnega obdobja, razne nesocialistične ostanke v zavesti ljudi, je reševanje tega problema izven naše moči. Z rastjo naše socialistične graditve bodo taki vzroki sami po sebi odpadli. Mnogo pa je mogoče še storiti na tem področju z razumnejšim in kvalitetnejšim delom socialno-skrbstvenih ter kazenskih in preiskovalnih organov, predvsem pa z delom in skrbjo raznih množičnih organizacij, kot so Društva prijateljev mladine, z delom profesionalnih organizacij (učiteljskih, profesorskih, mladinsko-vzgojnih), z delom šol itd.

III

Svet za notranje zadeve je na svoji zadnji seji obravnaval tudi vprašanje gospodarske kriminalitete na ljubljanskem mestnem področju. Na osnovi podatkov kriminalne službe je na področju mesta Ljubljane v letu 1952 porasla kriminalna dejavnost v trgovinskem sektorju in gostinstvu. Od 296 obravnavanih kaznivih dejanj odpade samo na trgovino 70 primerov, na gostinstvo pa 12. Po vrstah kaznivih dejanj prednjačijo kazniva dejanja nedovoljene trgovine s 143 primeri, dalje poneverbe, nedovoljena zamenjava blaga itd. Po oceni kriminalne službe gre v teh primerih za škodo, ki znaša približno 85 milijonov dinarjev, od te vsote pa odpade na nevestno gospodarsko poslovanje in nevestno delo v službi (22 primerov) 56 milijonov dinarjev.

V gostinstvu so najbolj značilni primeri nevestno in malomarno poslovanje združeno s poneverbami in malverzacijami, pri gostinskih podjetjih „Emona“ in Menza delavski dom. V vseh teh primerih gre za okoriščanje uslužbencev na račun podjetij, brezvestno in kriminalno trošenje obratnih sredstev za razne izlete in druge ugodnosti uslužbencev itd. V vseh teh primerih so bili direktorji oziroma upravniki absolutni gospodarji v podjetju, medtem ko delovni kolektiv ni našel dovolj moči, da bi odločno onemogočil brezvestno in kriminalno prakso vodij podjetij.

Nerazumljivo je zlasti dejstvo, da razni direktorji, ki so večidel najbolj odgovorni za škodo in razne malverzacije, brez vsakih težav dobe razrešnico in se pojavijo takoj na drugih mestih na vodilnem položaju. Tako je na primer po podatkih Uprave za notranje zadeve direktor „Emone“ sedaj direktor hotela „Palace“ v Opatiji, upravnik „Delavskega doma“ pa direktor „Vino-Koper“ v Celju.

Na trgovinskem sektorju so organi za notranje zadeve obravnavali kot zlasti nevarna in družbi škodljiva dejanja organizirane poneverbe v trgovini „Na-Ma“, v trgovinah „Usnje“ in „Preskrba“ ter v trgovskem magazinu Predsedstva vlade LRS. V vseh teh primerih gre za organizirane družbe uslužbencev, ki so pod vodstvom nekaterih vodilnih nameščencev kradli, ponarejali listine ali povzročali drugačno škodo.

Zanimivo pa je, da je zločinstvenost v industriji v primeri s preteklim letom občutno padla. Gotovo, da gre v tem primeru že za pozitivno vlogo delavskih svetov v upravljanju podjetij. V večjem obsegu so bila obravnavana le kazniva dejanja malverzacij, poneverb in tatvin v „Litostroju“, dalje se vodi kazenska preiskava zoper podjetje „Slovenija-cesta“ zaradi malomarnega poslovanja pri gradnji predora skozi Grad, kjer je pričela betonska obloga na številnih mestih pokati.

Ostali primeri, ki jih je obravnavala kriminalna služba Uprave za notranje zadeve, so posamični in manj pomembni in ne predstavljajo večjega družbenega problema.

V zvezi s tem opozarja Svet za notranje zadeve na nekatere probleme, ki so se pojavili ob priliki obravnavanja teh kaznivih dejanj. Predvsem še mnoga podjetja smatrajo v primeru ugotovitve neke kriminalne dejavnosti, da je mnogo primerneje stvar zadržati in obravnavati v okviru samega podjetja, kot pa to javiti organom kriminalno-preiskovalne službe. Takšno stališče nedvomno škoduje uspešni borbi pobijanja gospodarske kriminalitete. Poleg tega otežkoča preiskovalnim organom odkrivanje in preganjanje kaznivih dejanj. Svet je mnenja, da ugled podjetja niti najmanj ne trpi, če podjetje odločno izloči iz svoje srede razne škodljivce, ki so se okoriščali na račun družbene imovine.

Ker je pomoč podjetij še odločno premajhna, po oceni kriminalno-preiskovalne službe, obravnavani primeri še zdaleč ne predstavljajo večine primerov gospodarske kriminalnosti in okoriščanja s splošno ljudskim imetjem. Zasledovanje in preganjanje te vrste kaznivih dejanj je zlasti otežkočeno zaradi tega, ker gre v večini primerov za dobro organizirane in povezane škodljivce, ki jim je krivdo brez daljšega opazovanja njihovega početja in brez podrebnega vpogleda v poslovanje njihovega podjetja težko dokazati. V zvezi s tem smatra Uprava za notranje zadeve, da je tudi pomoč trgovinske inšpekcije, ki s svojim strokovnim aparatom lahko ugotavlja razne nepravilnosti v poslovanju, kriminalno-preiskovalni službi odločno premajhna.

Gotovo pa je, da lahko najpozitivnejšo vlogo pri pobijanju gospodarskega kriminala odigrajo prav naši delavski sveti, ki s svojo prakso delavskega upravljanja podjetij vzgajajo občutek odgovornosti do splošno ljudskega premoženja.

IV

Med kaznivimi dejanji takozvane splošne kriminalitete so daleč najtežja dejanja vlomi, katerih je bilo v letu 1952 prijavljenih 204. Od tega je bilo raziskanih 86 primerov (42,15%). Zasledovanje te vrste kriminala je nedvomno zapleteno, ker gre za rafinirano izvršena kriminalna dejanja. Mnogo vlomov bi bilo mogoče preprečiti z večjo odgovornostjo oseb, ki so dolžne skrbeti za podjetja in katerim je imovina v teh podjetjih zaupana. Navajam kot primer vlome v izložbena okna, ki so številni prav zaradi tega, ker je takšna izložbena okna z lahkoto mogoče odpreti s popolnoma običajnim orodjem. V največ primerih pa se odgovorne osebe za to ne brigajo dovolj, ker so proti vlomom zavarovane in mora škodo plačevati Državni zavarovalni zavod.

Izredno veliko je v Ljubljani število navadnih tatvin. V letu 1952 je bilo obravnavanih 1287 primerov, kar pomeni dnevno dva do štiri primere. Zepnih tatvin je bilo v letu 1952 prijavljenih 345 v skupni škodi 1.700.000 dinarjev. Tatvin koles je bilo prijavljenih 470 v skupni škodi devet milijonov. Goljufij je bilo prijavljenih 133 v skupni škodi preko enega milijona. Raznih falsifikatov je bilo prijavljenih 23 primerov v skupni škodi pol milijona. V vseh teh primerih so bili storilci izsledeni v 50—60%.

Ubojev in poizkusov ubojev je bilo prijavljenih 11, pet od teh s smrtnim izidom. Težkih telesnih poškodb 71, lahkih pa 140. Detomora dva, samomorov pa 21. Večina teh primerov je bila popolnoma raziskana.

Prijavljeni so bili štirje primeri požigov, 129 primerov požarov, pri čemer znaša skupna škoda 11 milijonov dinarjev. Od tega odpade komaj 1.500.000 din na požare, ki so nastali brez tuje krivde, medtem ko je v vseh ostalih primerih vzrok nepazljivost, slaba konstrukcija dimnikov itd.

Kriminalna služba Uprave za notranje zadeve ima pod nadzorstvom okrog 82 nepopravljivih prostitutk, ki prehajajo iz zaporov v zapor. Po oceni organov kriminalne službe je verjetno število prostitutk v Ljubljani še enkrat večje. V večini primerov je vzrok prostitucije slaba vzgoja in neurejene družinske prilike.

Po ugotovitvah kriminalno-preiskovalne službe Uprave za notranje zadeve je vir kaznivih dejanj predvsem v sledečih centrih:

1. Največ kaznivih dejanj izhaja iz raznih provizornih naselij, v katerih prebivajo sezonski delavci posameznih podjetij. V ta naselja se zatekajo postopaci, prostitutke in razni skrivači pred oblastjo in vrše tam kazniva dejanja.

2. Številna so kazniva dejanja oseb, ki so bile izpuščene iz zaporov in nimajo v prvih dneh nikakih možnosti za preživljanje. Take osebe največkrat še istega dne, ko so bile izpuščene, zapadejo v ponoven kriminal, dekleta pa v prostitucijo.

Smatram, da bi bilo potrebno prvi in drugi problem temeljito preštudirati in v okviru danih možnosti poiskati ustrezne rešitve.

V prvem primeru bo potrebno zainteresirati za problem tudi podjetja, katerih delavci prebivajo v teh naseljih, da se življenje na kulturnejši način organizira.

V drugem primeru pa je treba zainteresirati socialno-skrbstvene organe in organe notranjih zadev, da v okviru možnosti omogočijo osebam, ki se vračajo iz zaporov, normalno vključitev v družbo.

Kriminalno-preiskovalna služba Uprave za notranje zadeve gotovo ni še na taki višini, kot bi bilo potrebno. Kljub temu pa smatram, da delo, ki ga danes opravlja, predstavlja v primeri s prejšnjimi leti velik napredek, tako da je v glavnem že kos problemom, katere mora reševati in da v pogledu svoje efikasnosti in strokovnosti ne zaostaja za podobnimi službami v gospodarsko razvitejših deželah.

V svojem poročilu se nisem zadržal pri takih vprašanjih iz resora notranjih zadev kot so vprašanje javne varnosti in reda, vprašanje prometa v mestu Ljubljani, organizacija gasilstva in protiletalske zaščite, dalje delo sodnikov za

prekrške pri MLO, ker mislim, da so to vprašanja, ki so potrebna še posebnega obravnavanja in bodo predmet posebnih poročil. S tem pa ne mislim, da se ne bi diskusija ob tem poročilu ne smela razviti tudi okrog teh vprašanj, saj bi sugestije in predlogi v zvezi s temi vprašanji lahko samo koristili izboljšanju Uprave za notranje zadeve.

Podpredsednik MLO Krese Leopold dá poročili iz prve in druge točke dnevnega reda v razpravljanje.

Čamernik Franc:

Mnenja sem, da o vprašanju mladinske kriminalitete naši organi ljudske oblasti prepočasi ukrepajo. Poznam primer na Brdu, ki se je zgodil pred enim letom. Neki mladoletnik je padel pod vpliv kriminalitete. Skušali smo ga dati v kak prehodni poboljševalni zavod in ga s tem ubraniti, da ne bi zapadel nadaljnjim prestopkom. Na domu tega otroka družinske razmere niso bile primerne. Mati je duševno bolna, oče pa ni kos vzgoji, zato smo ga skušali spraviti v prehodni dom. Povsod pa so sprejem tega mladoletnika zavrnili z utemeljitvijo, da še ni napravil takega delikta, da bi ga bilo potrebno dati v zavod. Po enem letu je ta mladoletnik že zapadel v hujše delikte in okrog sebe zbral že pet drugih mladoletnikov, starih od 10 do 14 let in skupno z njimi vršil razne tatvine. Po tem se vidi, da se ta vprašanja rešujejo še vedno vse preveč birokratsko in ne postopamo pravočasno, to je v času, ko bi bilo možno zatreti vse še v kali. Iz poročila predsednika sodišča vidimo, da je v letošnjem letu procent kriminalitete mladoletnikov spet narasel. Mesto da bi stremeli za izboljšanjem, smo celo dopustili, da se je stanje še poslabšalo. V primeru mladoletnika, o katerem sem govoril, sem šele zdaj dosegel, da je bil sprejet v mladinski prehodni dom Dobrna pri Celju. Če ne bi to uredil osebno, bi se ta zadeva še vedno reševala na birokratski način.

Nadálje bi omenil, da je res to, kar je predsednik omenil, da kljub temu, da veliko nudimo mladini, nismo vsega vprašanja še zajeli množično. Na viškem koncu vidimo, da imamo sicer igrišča za mladino do 14 let, nimamo pa nobenega športnega igrišča, kjer bi se starejša mladina športno udejstvovala, kar bi bil velik pripomoček za vzgojo mladine. Z Brda bi navedel primer, ko se je zgradil tam dom „Svobode“, so mladino vključili v delo in jo s tem odvrnili od slabih nagnjenj.

Opozoril bi še na eno perečo zadevo, ki se tudi tiče vzgoje naše mladine. V borbi za proračun, ki je premajhen za te namene, je bil sklican na Svetu za prosveto in kulturo sestanek vseh vodij otroških vrtecev, kjer so sklenili, da bi se uvedla v otroških vrtcih šolnina 300 dinarjev z namenom vzdrževanja le-teh. Na to so pristali predvsem v centru, drugačen pa je ta problem na periferiji in pride do tega, da ostanejo prav otroci, ki so moralno ogroženi, doma, ker starši niso pripravljeni plačati tega prispevka. Nekaj takih primerov bi bilo treba pregledati. To pa bo vprašanje verjetno večjega števila in bodo potrebna večja sredstva, da se bo ta mladina vzgajala, ne pa prepustila cesti.

Opaža se, da se starši, brž ko otrok izpolni 14 let, že ne čutijo več odgovorne za njih vzgojo, češ da nimajo več moči. Poznan mi je tak primer iz nekega mizarskega podjetja na Viču. Ko so iznesli na sindikalnem sestanku, da je neki učenec v gospodarstvu zapravljal denar v gostilnah in je mati prosila, da se denar nakazuje njej, je podjetje to tudi storilo. Ker pa mati ni bila dosledna, je učenec spet sam dobival denar in z zapravljanjem nadaljeval. Uvesti bo treba več roditeljskih sestankov in doseči, da bo mladina pod varstvom staršev, ne pa prepuščena sama sebi.

Strinjam se s predgovorniki, da ni dobro, če obravnavamo vprašanje mladinske kriminalitete s pomočjo Ljudske milice, ker to kvarno vpliva tudi na ostale. Posebno se strinjam s predlogom za ustanovitev mladinskega sodišča, o katerem je bilo prej govora. Na vsak način pa bi prosil, da se čimprej ustanovi zlasti prehodni dom, v katerega naj se sprejmejo tisti, ki so na začetku slabe poti, da nam odstotek ne bo rasel tako, kot je bilo danes omenjeno v poročilu.

Žagar-Tomičević Fani:

O mladinskem sodstvu se na terenih precej diskutira in smo na masovnih sestankih slišali razne pripombe, naj bi se mladinsko sodstvo uredilo po načelih pokojnega Frana Milčinskega. Glede porotnikov, ki so posebej določeni za obravnavanje mladinske kriminalitete, so mnjenja, da bi se ti porotniki usposabljali z različnimi pedagoškimi predavanji in da bi ne bilo škodljivo, če bi te ljudi primerno honorirali, da bi se bolj zavzemali za svoje odgovorno delo in da bi bili bolj stalni. Zlasti matere so široko diskutirale o tem, da je naše mladinsko sodstvo vse preveč paragrafarsko, vse premalo pa je tu vzgojnega prijema.

Znan mi je primer, ko je tovarišica na Mestnem ljudskem odboru pred cca dvema mesecema sprejela depešo, da so pripeljali v Ljubljano z nekega letovišča dvanajst let starega fanta vklenjenega, ker je pobegnil. Tovarišica se je za stvar takoj zavzela in so zadevo že na kolodvoru uredili. Smatram, da je tak postopek neprimeren. Ljudje v vlaku so verjetno v vklenjenem 12-letnem fantu videli vse kaj drugega kot to, da je ušel. Mladino je treba vzgajati predvsem pedagoško. Bila sem v komisiji za ogled domov, v katerih je taka mladina. Videla sem, da je ta mladina vse preveč osamljena, zaprta, ločena od ostalih ljudi, živi pravo kasarniško življenje. To pa ne po krivdi uslužbencev teh domov, temveč ljudi okrog po terenu. Društva prijateljev mladine, kjer ti mladinci gostujejo, kakor tudi vsa okolica, jih ignorira, češ da se bodo pokvarili potom njih še drugi otroci. Prav Društva prijateljev mladine bi morala skrbeti za povezavo okolice s to mladino, da se ne bo čutila tako odrezana. Ko gre namreč ta mladina iz zavoda ven in menijo, da se je poboljšala, socialno skrbstvo skuša najti primerno okolje in zaposlitev ali pa primerno družino, ki bi takega otroka oskrbovala. Toda podjetja in družine imajo večkrat do teh otrok premalo čvrste roke in tovarštva, potem se pa zgodi, da ponovno zapadejo v kriminal.

V zvezi z mladinsko kriminaliteto se absolutno strinjam z diskusijo tov. Čamernika, da je potrebno, da mi preprečimo mladinsko kriminaliteto in da ne postopamo šele takrat, ko je mladinec že stopil na slabo pot. Ne morem trditi, da vsi otroci, ki so v slabem okolju, zapadejo v kriminal, ampak večina takih otrok je žrtev okolja. Kjer je v družini doma pijančevanje, pretep, kriminal, nemoralno življenje, je razumljivo, da taki otroci nadaljujejo pot svojih staršev. Zato bi bilo primerno, da tako mladino odvzamemo staršem in jo damo v domove. To je važno predvsem za doraščajočo mladino od 12. do 14. leta.

Na našem terenu smo imeli primer, da je otrok živel v slabem okolju, zato se ga je odvzelo. Otrok je trikrat zbežal iz poboljševalnega zavoda. Na terenu so stvar zanemarili, otrok je ostal doma in ponovno zapadel kriminalu. Sedaj je v mladinski kaznilnici v Ratečah, kar je deloma tudi naša krivda.

Kreutzer Pavel:

Pridružujem se izjavi tovariša Vodopija, ki daje v pogledu reševanja mladinske kriminalitete prednost preventivnim ukrepom in zavrača represivne ukrepe. Opozarjam pa, da so za izvajanje preventivne vzgoje naše mladine potrebni neki pogoji, ki jih na primer na terenu Trnovo trenutno nimamo. Mislim pri tem na bivši Sokolski dom, ki smo ga Trnovčani zgradili z lastnimi sredstvi in brez kakršnekoli subvencije s strani države ali mesta in katerega se je polastil Triglav-film.

V prvih letih po osvoboditvi se je v tem domu zbiralo dnevno od 200 do 300 mladincev terena Trnovo in nam ni bilo težko te mladine pravilno vzgajati in usmerjati. Danes smo nedvomno začeli odločno akcijo, da se nam vrne, kar je naše in prosim navzoče mestne odbornike in člane zbora proizvajalcev, da naša prizadevanja podpro.

Na trnovsko mladino vplivata zelo kvarno tudi dve delavski naselji, in sicer delavsko naselje Slovečija-cesta na Trnovskem pristanu in delavsko naselje Splošnega stavbnega podjetja v Jeranovi olici. Ti delavci, večinoma mladinci, uprizarjajo včasih v svoji pijanosti prave šentjernejske noči po Trnovem, ko dirjajo po ulicah oboroženi z debelimi gorjačami in ne prizanašajo nobenemu pasantu. V tej stvari je že intervenirala tudi Ljudska milica, toda brez uspeha. Apeliram na zastopnike teh podjetij, da svoje delavstvo pravilno vzgoje. Vsekakor pa želimo Trnovčani, da se nam vrne bivši Sokolski dom, potem bomo tudi lažje začeli delati na pobijanju mladinske kriminalitete.

Zupet Avgust:

S tovarišem Čamernikom se ne strinjam. Vendar je to pot vprašanje zelo težko in problematično. Vprašanje mladinskega doma v Gradacu je posebno vprašanje. Kdor si predstavlja, da se tam vzgoja mladine idealno rešuje, se moti, ker se dejansko neidealno rešuje. Gre za to, da poteka današnja diskusija v resnici po poti reševanja stvari, ko je stvar že pozna, košljiva in ker je kriminal že tu. Po mojem mišljenju je osnovna tudi politična slabost, da na

samem terenu, kjer so začetki teh pojavov, vse premalo naredimo, najsi bo to Fronta, Društvo prijateljev mladine, socialno zdravstvo in šolski sveti ter drugi.

Ne strinjam se s tovarišem Čamernikom o birokratskem postopku sprejemanja otrok v domove, kajti pri tem je treba upoštevati dejstvo, da so domovi polno zasedeni, slabe kvalitete in da je potrebno za vsakega otroka plačati mesečno 8000 dinarjev. Vsa stvar je na poti enostavnega reševanja problemov. V kolikor nismo že razpravljali, bomo morali govoriti o tem, da se glede skrbi in vzgoje vzpostavi vsakodnevni kontakt med otroci in našimi družbenimi organi, kot so: Svet za zdravstvo in socialno politiko, zlasti pa Društvo prijateljev mladine. Zlasti pa moramo govoriti o tem, da mora na primere vzgojno zanemarjenih otrok tudi Fronta vršiti širok moralni pritisk z osebnimi razgovori, s praktično pomočjo in na masovnih sestankih. S takim načinom dela morajo ti ljudje — če je količjak dobrega v njih — preiti na drugo pot. Če pa ne bomo v moralnem smislu ničesar pokrenili, bomo zašli v situacijo, katere si ne bomo znali razlagati, še manj pa rešiti, ker ne gre le za težke primere, ki jih je naravno treba spraviti v domove, ampak predvsem za izrazito odgovornost staršev (državni otroci).

Vprašanje odgovornosti staršev za skrb in vzgojo otrok je zadeva, ki ji posvečamo premalo pažnje in pozabljamo, da to ni le stvar posameznika, ampak izrazito družbena naloga. Kako pa izgledajo stvari v praksi?

Zadevo je treba postaviti široko, vzgojno in s tisto avtoriteto, ki jo predvsem množice na terenu s pravilnim prijemom lahko dosežejo.

Predvsem se strinjam, da je potrebno pedagoške prijeme postaviti tako, kot je bilo že govora v diskusiji. Policijski prijemi so namreč zelo neumestna stvar in sem za praktično ločitev teh poslov na sodnji in notranji upravi — in to smo v stanju tudi takoj rešiti. Drugo vprašanje, ki sem se ga v zvezi s kriminalom v podjetjih hotel dotakniti, je značilna brezbržnost, ko podjetja ne čutijo odgovornosti za povračilo povzročene škode in se proti njim, proti vodstvu zato ne izvaja konsekvenc. To se pravi, da tu nekaj ni v redu.

Mi čitamo v časopisih o razpravah z naših sodišč, vendar bolj kot kronične zadeve, manj pa kot vzgojna vprašanja. To je zgrešen način ter ga je treba popraviti.

Kristan Ivan:

Dotaknil bi se še enega vprašanja, to je nastavitve odgovornih oseb v podjetju. V raznih podjetjih nastavljajo strokovno nesposobne ali pa mlade ljudi, ki niso kos odgovorni nalogi. Zlasti v trgovini so zelo velike možnosti, da ljudi dovedejo do kriminala. V tem primeru, če gre za 18-letnega uslužbenca, če prevzame poslovodstvo trgovine, ki mu ni kos, nastaja vprašanje, kdo je kriv kriminalu: ali tisti, ki ga je nastavil, ali tisti, ki ga je izvršil. V poročilu je bilo dobro nanizano, da so bile često postavljene na odgovorna mesta osebe, ki so bile obsojene. Tako je na primer bivši direktor kavarne „Emona“, ki je privedel podjetje v tako stanje, da ga je treba zapreti, sedaj direktor hotela „Palace“ v Opatiji, kjer bo delo še težje in odgovornost še mnogo večja.

Strinjam se s tovarišem Zupetom, ki je trdil, da je predvsem zaostriiti odgovornost staršev za vzgojo otrok, ker je prav gotovo družina tista osnovna celica, ki mora nositi odgovornost za pravilno vzgojo. Ne strinjam pa se s tovarišico Pečaverjevo, ki je predlagala odvzem otrok staršem. To je skrajn ukrep. Otrok je dve do tri leta v zavodu in je potem spet postavljen v prejšnje okolje in jasno, da ni govora o njegovi prevzgoji. O mladinski vzgoji smo dosti razpravljali, reševali pa so jo upravni organi takrat, ko je bilo že pereče, ničesar pa nismo storili, da bi preprečili te pojave.

Predlog, da se ustanovi posebno mladinsko sodišče, je pravilen, ker je to nujno potrebno. Kakor mi je znano, je Mestni ljudski odbor v Mariboru o tem sklepal in v svojem merilu že določil sodnika, ki obravnava primere mladinske prestopnosti. Tudi za Ljubljano bi bilo to možno, še preden se ustanovi posebno mladinsko sodišče.

Glede samega postopka bi opozorila na nepravilnost, da so že v zaporu mladoletniki skupaj z odraslimi, kar nanje kvarno vpliva. Tudi pri izvrševanju kazni pri Okrajnem sodišču ponekod skupno prestajajo kazen. Imamo veliko primerov, ko nam starši pišejo o teh primerih in prosijo posredovanja.

Pri razsojanju pa se sodišča premalo poslužujejo mnenj zdravnikov-psihiatrov. Imamo sodbe, kjer je ugotovljeno, da je otrok duševno zaostal, pa je bil vendar izdan vzgojno-poboljševalni ukrep. Predlog, da se ga da v vzgojno-poboljševalni zavod, se meni ni zdel umesten.

Drug primer: pekovski vajenec je redno kradel kruh in ga nosil domov. Starši so za to vedeli. Obsojen pa je bil le vajenec, ne pa starši, ki so o tem vedeli. V takih primerih bi bilo potrebno obtožnico razširiti tudi na starše, kar se je zgodilo v enem samem primeru na Jesenicah.

Baraga Alojz:

Dotaknil bi se vprašanja, ki ga je navedel tovariš Vodopivec glede kriminalitete. Rekel je, da je potrebna prvo uspešna borba proti vzrokom, ki navajajo mladino do tega. Neki tovariš je rekel, da smo mladini posvečali veliko pažnje. Jaz bi pa rekel, da naš teren Trnovo ni prav nič naredil. S kulturnim domom, ki nam je bil odvzet leta 1947, smo veliko izgubili. Nad 800 mladincev je ostalo razpuščenih, razšli so se na cesto in razne strani. Ta mladina je odšla dalje k našim idejnim nasprotnikom — v cerkve, drugi del mladine pa je bil vržen na cesto in s tem pod vpliv kriminalnih elementov, in je razumljivo, da je prišlo to do izraza v kriminaliteti. Dopolnil bi, da je bil tudi dom, v katerem so bile preje nune, pripravljen za mladino. Ta dom pa je bil kasneje spremenjen v TBC bolnico. Čudno se sliši, da je na Barju TBC bolnica, ker so ponavadi take bolnice v gozdnih predelih. Potrebno bi bilo, da se MLO v to vprašanje poglobi in bi dal terenu nazaj vsaj tisto, kar si je teren sam zgradil in dal mladini vsaj to, kar je že imela. Govorimo o tem, da bomo dali mladini še več, dejansko pa smo ji vzeli še tisto, kar je že imela.

Čamerlik Franc:

Strinjam se z izjavo, da domovi res ne morejo dati tiste vzgoje, ki jo lahko dá mati. Strinjam se pa tudi s stališčem, da se taki otroci sprejmejo k posameznim družinam, ne morem pa odobravati tega, za moj primer. To je primer, ko je mati bila v umobolnici, ko je prišla domov, še ni bila normalna, oče je ves dan odsoten. Kadar hoče oče podvzeti kake vzgojne ukrepe, takrat ga mati dejansko napade. Nastane vprašanje, kam dati tega 12-letnega otroka. Tu ne more niti Fronta niti Zveza borcev prevzeti nobenega skrbništva. Vprašanje je, ali dati otroka k neki družini, ali v kak dom. Za ta primer sem navedel, da je nujno potrebno, da otroka zavarujemo.

Klanjšek Ada:

Tovariši referenti in diskutanti so v svojih govorih često omenjali društva prijateljev mladine in potrebe, da se ta društva prično baviti s problematiko, o kateri danes razpravljamo. Mislim, da je dejansko potrebno utreti pot tej družbeni organizaciji zlasti v proučevanje in reševanje vprašanja mladinske kriminalitete, oziroma bolj rečeno, na področje mladinske vzgoje sploh. Ker so ta društva mlada in brez izkušenj, bi k utiranju te poti lahko mnogo prispeval MLO oziroma njegovi Sveti. Predlagam, da, ko se na Svetih razpravlja o takih in sličnih problemih, to predvsem velja za Svete notranjih zadev, socialne politike in prosvete, naj bi se na take seje povabilo tudi predstavnike DPM s terena. Z osvetljevanjem teh problemov se bo društvom odpiral njih delokrog, kar bo dajalo tudi možnost demokratizacije vzgoje in ne zgolj administrativnih posegov pri težko vzgojljivih otrocih.

Na drugi strani moramo povedati, da društva prijateljev mladine sama čutijo potrebo povezave, kar se kaže v njihovem delu, da se pričenjajo porajati prvi zametki vzgojnih institucij. Tudi za merilo mesta Ljubljane je Zveza prijateljev mladine prišla na misel, da se formira centralna vzgojna posvetovalnica. Posvetovalnica je zamišljena v perspektivi tako, kot si mi preventivo predstavljamo, namreč da bi zasledovala telesni in duševni razvoj naših otrok. Za to so bili storjeni prvi koraki. Rešilo se je že vprašanje prostora. Prišli pa smo na problem pri vprašanju kadra za tako posvetovalnico. V celi Ljubljani nimamo nobenega mladinskega psihiatra, ki nam je nujno potreben. Prav tako bodo težave z nastavitvijo pedagoga. Mislim, da pri teh vprašanjih Zveza prijateljev mladine mora računati na podporo Mestnega ljudskega odbora oziroma njegovih Svetov. Formiranje te posvetovalnice je v tesni zvezi z vprašanjem mladinskega sodišča. Delovanje teh dveh organov bo moralo biti zelo tesno povezano. Mladinsko sodišče naj bi posredovalo material vzgojni posvetovalnici. V takem primeru bo ta organizacija dejansko lahko probleme študirala in posredovala vzgojne prijeme za odstranjevanje vzrokov mladinske kriminalitete.

Arko Nika:

Predlagam, da se Centralna vzgojna posvetovalnica, o kateri je govorila tovarišica Klanjšek, veže na prehodni dom.

Tovariše odbornike bi seznanil, da v Ljubljani že imamo sodnika in tudi porotnike, ki so voljeni za mladinske obravnave. Vendar problem s tem ni rešen. Gre namreč za to, da ti ljudje ne bodo samo s temi mladoletniki dve ali tri ure skupno na obravnavi, temveč bodo tudi kasneje spremljali njih vzgojo in sploh vodili kazenski postopek od začetka do konca. Gre za to, da Mestni ljudski odbor v načelu odobri predlog za ustanovitev posebnega mladinskega sodišča.

Glede skupnega pripora pojasnim, da so dejansko mladoletniki pri nas zaprti v istih zaporih kot mladoletni obtoženci, niso pa zaprti skupaj. Prav iz tega razloga je postavitve prehodnega doma tem bolj upravičena.

Dr. Marvin Zvezda:

Na zadnji seji odbora za zaščito matere in otroka smo prišli do sklepa, da je prepozno vzgajati otroka takrat, ko je že zapadel v kriminal. Glede odvzema otrok materi, ki je moralno slaba, menim, da z odvzemom otroka materi odvzamemo zadnjo moralno oporo in odvzamemo edino skrb, ki jo še ima. Na drugi strani naši mladinski domovi niso sončni niti topli. Za vzgojo v teh domovih je potrebno veliko ljubezni, primanjkuje nam kadra ali pa je premlad. Finančna sredstva so tudi nizka. Doklada za otroka znaša mesečno 3000 din, stroški za oskrbnino v teh domovih pa so okrog 8000 din. Ne bi ponavljala vseh že navedenih problemov, omenila pa bi še važen problem, to je nezaposlenost mladine. Mislim, da bi nam Mestni ljudski odbor na ta način pomagal, da bi obrtnike na nek način prisilil, da vzamejo vajence. Obrtniki se namreč pritožujejo, da morajo plačati isto akumulacijo za vajence kot za pomočnike. Trgovinska zbornica je sicer že izdala odredbo o tem, vendar obrtniki raje plačajo 1000 din, vajenec pa ostane doma.

Opazila sem tudi drug problem. Tujski promet se zelo propagira, pri tem je treba opozoriti, da brezposelna dekleta ne spadajo v postrežbo, kot je to na primer v Unionu. Mislim, da nismo več hlapeci.

Bavcon Ljubo:

Vprašanje, o katerem sedaj diskutiramo, je povezano tudi z odlokom o javnem redu in miru. Na zboru volivcev mojega terena so volivci razpravljali predvsem o tem, kako zagotoviti izvajanje tega odloka. Dejstvo je namreč, da kljub odloku vidimo v gostilnah, kinematografih in drugod otroke, ki tja ne spadajo. Zato se strinjam s tovarišem Vodopivcem, da je potrebno poostriti ukrepe proti tistim, ki dajejo otrokom vino v gostilnah, ki jih puščajo v kino in tako dalje.

Glede diskusije o preventivnih in represivnih ukrepih glede na mladinsko kriminaliteto pa mislim, da so preventivni ukrepi primerni za tisto mladino, ki je ogrožena zaradi okolja, v katerem živi in ki bi na ta način lahko zabredla v kriminal. Toda to je samo ena stran tega vprašanja. Dejstvo je namreč, da

mlade kriminalce že imamo, in med njimi precej takih, ki so že globoko zabredli vanj. Glede teh pa mislim, da nobeni napori množičnih organizacij in pozivi na vest staršev ne bodo mogli pomagati. Imel sem priliko videti take mlade pokvarjence v starosti od 8 do 12, 13 let v domu v Planini pri Raketu. Med temi otroki jih je nekaj, ki so pri tatvinah in goljufijah že bolj spretni kot stari kriminalci. Za take je po mojem mišljenju možna edino večletna vzgoja v takih domovih. Toda ti domovi so danes še zelo revni in vzgojitelji se borijo z velikimi težavami. Zaradi pomanjkanja prostora morajo imeti v skupnih prostorih duševno zdrave, potepuške in tatiče in duševno bolne, manj pokvarjene in bolj pokvarjene itd. Ker nimajo nobenih sredstev za preusmeritev teh mladih energij, mora biti vzgoja verbalistična, zato pa je dolgotrajna in včasih tudi brezuspešna. Zdi se mi, da bi morali tudi temu vprašanju posvetiti zadostno pažnjo, kajti deset-, enajstletnega pokvarjenca je v takem domu ob primernih sredstvih in vzgoji še mogoče popraviti.

Ker smo danes poslušali poročilo predsednika Okrajnega sodišča I v Ljubljani, mislim, da moram opozoriti na članek, ki je bil objavljen v „Slovenskem poročevalcu“ in ki opozarja na to, da se je sodna praksa odmaknila od duha stanovanjskega zakona. Gre za to, da sodišča, kot pravi članek, večkrat ugodijo zahtevi hišnih lastnikov in mečejo na cesto najemnike. Ker prakse ljubljanskega Okrajnega sodišča ne poznam, prosim tovariša predsednika za zadevno pojasnilo.

Jelušič Dušan:

pojasni, da je o problemu, ki ga je kot zadnjega obravnaval tov. Bavcon, že pripravljen za časopis daljši odgovor.

Ocepek Lojze:

Strinjam se z ugotovitvami tovariša Vodopivca, ki pravi, da bo družbeni, gospodarski in kulturni razvoj vplival na zmanjšanje kriminalitete. Vendar pa se mi zdi napačno zanašati se samo na ta razvoj, ker bi se s tem demobilizirali in uspavali. Zavedati se moramo in imeti to dejstvo neprestano pred očmi, da je kriminal že tu, in da se je potrebno proti njemu na vsakem koraku odločno boriti. Absolutno se strinjam tudi s tem, da je celotna družba odgovorna za vzgojo mladine, da se vodi računa o tem in da se čim več o tem vprašanju govori in razpravlja ter da je treba ta problem reševati na samem terenu v družbenih organizacijah. Zdi se mi pa, da se diskusija odvija preveč enostransko, ker se obravnava predvsem mladina, ki ima še svoje roditelje. Če se hočemo proti kriminalu uspešno boriti in če ga hočemo preprečiti, moramo zadevo pregledati še z druge strani. Mi dostikrat s svojo ozkostjo in sektašenjem mladino nehoti pehamo v kriminal ali v sovražni tabor. Imamo eno tretjino mladinskih kriminalcev, ki so brez staršev — sirote. Po drugi strani imamo spet mladino, ki je prepuščena sama sebi in je brez nadzorstva. Jasno je, da taka mladina pada pod negativne vplive zlasti klerikalizma, ki navaja mladino iz političnih razlogov na kriminal in je zato tudi to politično vprašanje. Po drugi strani pa

ta mladina ni materialno osigurana. Imamo veliko primerov mladoletnikov, katerih družine so razbite, katerih starši se ne razumejo in tako otroci ostanejo brez pravega nadzorstva. Poleg tega pa imamo tudi otroke takih staršev, ki so zaprti ali zaradi kriminala ali pa iz političnih razlogov. Naše družbene organizacije na te otroke gledajo nekako sektaško, sovražno in jih s takim načinom mečemo slabim vplivom, čeprav niso krivi za delikte svojih staršev. Temu vprašanju je treba pogledati v oči, voditi računa tudi o teh otrokih ter se boriti za vsakega posebej. Imamo vrsto mladine, ki je duševno zdrava, pa je samo zaradi družinskih razmer prepuščena sama sebi. Mi smo za to mladino odgovorni, da jo odtegnemo od slabih poti in vzgajamo v poštene državljane.

Druga stvar, o kateri je govoril tovariš Vodopivec, je dejstvo, da so tudi v solidnih družinah slabi otroci. Omeniti bi bilo, iz kakšnih slojev izhajajo.

Absolutno se tudi strinjam s predlogom, da se organizira posvetovalnica, če se hočemo uspešno boriti proti mladinski kriminaliteti.

Rakušček Zdravko:

Če hočemo imeti dobro mladino, so potrebni za to tudi posebni pogoji. Govoril bom o mladini rajona Moste. V Mostah, ki so bile pred vojno brez naselij, je mladina imela pet telovadišč in pet domov, kjer se je mladina shajala. Danes pa imamo samo eno telovadišče in en dom. Tu je potrebno iskati vzroke. Vsa mladina, ki ni pod nadzorstvom staršev, se shaja na ulici, kjer se razvija kriminaliteta, o kateri danes razpravljamo in o kateri bomo razpravljali tudi v bodoče. O tem vprašanju konkretno naše organizacije OF zelo razpravljajo, vendar nismo na forumih dosegli razumevanja. S tega mesta izjavljam, da bi bilo potrebno, da bi kompetentni organi vodili o tem mnogo več računa.

Nebec Franc:

Na kritiko predgovornika glede pomanjkanja telovadnih prostorov v Mostah poudarjam, da je možno v tem delu mesta izkoristiti bivšo rajonsko zgradbo, ker je v njej dvorana, ki bi se dala urediti v telovadni dom. Tako so v sosednjih Jaršah v Domu Titove mladine že napravili telovadnico, kjer bo imela mladina središče za svoje izživljanje.

S tem, da je v Jaršah urejena telovadnica, pa problem Most še ni rešen. Dvorano, ki je dograjena do 80%, je potrebno z večjo iniciativo samih Moščanov čimpreje dograditi. Pri tem pa opazamo, da Moščani, ki so v tem pogledu pred vojno imeli tradicijo, sedaj ne kažejo za to pravega zanimanja in je treba vzrok, da dvorana še ni dograjena, iskati predvsem na terenu. Obstoja nevarnost, da bo ta dvorana zasedena po neki drugi ustanovi, kar bi bilo seveda velika škoda.

Naslednji problem je dvorana v Trnovem (bivši Sokolski dom). Že večkrat je bilo obljubljeno, da bo dom vrnjen svojemu prvotnemu namenu. Triglav-film, ki danes dvorano zaseda, je bil že večkrat opozorjen, naj prostore iz-

prazni, vendar se kljub temu zadeva še ni premaknila z mrtve točke. Predlagam, da se to vprašanje odločno in dokončno reši, ker je ta del Ljubljane dejansko brez primerne doma in naj Triglav-film, ali dom izprazni ali pa naj dá Trnovčanom primerno odškodnino, da si zgradijo nov dom.

Rotar Ludvik:

Do danes nisem imel vpogleda v kriminal. Zanima me, kakšna je ta mladina, ki se forsira v omenjene domove, ali je to mladina brez staršev? Kajti če ima ta mladina še starše — so oni prvi, na katere naj bi oblast pritisknila, da pravilno vzgajajo svoje otroke, a drugi naj bi bili vzgojitelji-učitelji v šolah, ker oni tudi dobro poznajo otroke v svojih razredih.

Če z druge strani pogledamo malo na podeželske otroke, vidimo, da imamo otroke dveh taborov, vsaj glede na starše, in sicer naprednega sistema in sistema versko fanatičnega. Zato sem mnenja, da bo treba najti pri otrocih res dobre povezave, ter predlagam, da učiteljstvo, ki ima za to dosti možnosti, pravilno vpliva na starše, ker se tudi na podeželju dogajajo razni primeri kriminala med mladino.

Marolt Ivan:

Če pogledamo danes organizacijo Zveze komunistov, vidimo, da je na posameznih terenih od 100 do 150 komunistov in se posamezniki sprašujejo, kaj bi delali na terenu. Meni pa se zdi, da je za pravega komunista na vsakem terenu dosti dela, ker se lahko vključuje v razne organizacije, kakor v društvo tabornikov, kulturno društvo Svoboda, telesno-vzgojno društvo Partizan, Strelsko družino, Društvo prijateljev mladine, fizikalne, pionirske odrede in druge organizacije. Da se ne bi komunisti izpraševali po delu, bi bilo po mojem, da se jih čim več vključi na vodilna mesta v ta društva, ker se bo s tem odtegnilo mladino od klera, če bi bila prava povezava med organizacijami.

Po vojni je bil velik dotok ljudi v naše mesto s podeželja, ljudi, ki niso imeli stikov z našimi prej navedenimi organizacijami. Potrebno bi bilo, da bi starši in razne organizacije mladino pritegnile bolj na sebe in da bi jim športna društva nudila več razvedrila z manjšimi stroški, da ne bi bili rekviziti tako dragi, ker nekateri starši ne morejo dobiti sredstev, da bi jih nabavili.

S tem bi se mladina odtegnila od klera, od prostitucije, popivanja in od kraje, kar se v našem mestu zelo pojavlja. Da smo opustili evidenco raznih družin, je res; v letih od 1945 dalje smo še nekako vodili računa o tem in jih prepričevali na raznih sestankih in se zato takrat ni pojavljalo toliko prostitucije, popivanja in kraje, kar pa je sedaj skoraj na dnevnem redu. Tega se moramo zavedati in dati pomoč posameznim, da se te nepravilnosti odpravijo. Tu imajo zopet delo komunisti. Kdor ne sodeluje z današnjo družbo, in ne poseča sestankov raznih organizacij, ni vreden, da je član OF. Tudi v bodoče naj bi Fronta delala po tem sistemu in bi vsakemu povedala resnico o današnjem delu na terenu, o dobrih in slabih straneh in s tem bi bili člani OF

o vseh pravilnostih in nepravilnostih obveščeni ter bi s tem odpadla marsikatera kritika. Vzemimo na primer teren Stadion, kako so bile 31. I. t. l. slabo organizirane volitve delegatov za republiški in zvezni kongres OF. Predvolilni sestanek je bil v šoli na Vodnikovih cesti 30. I. t. l., plakatirano pa je bilo, da se vrši predvolilni sestanek 31. I. t. l. Zato je bila tudi slaba udeležba na volitvah, tako da niti sami komunisti niso vedeli za te volitve, in to ne samo na našem terenu, zdi se mi, da je bilo to po celi Ljubljani enako. Tovariš Tito je dejal, da mora biti Fronta tista, ki bo pogledala vsak kotiček, kjer naš državljan živi in kaj dela. To je glavna naloga vseh množičnih organizacij, v prvi vrsti pa naloga komunistov.

Pečaver Albina:

Moje izjave, da bi bilo treba materam odvzeti otroke, ni vzeti dobesedno. Absolutno se sfrinjam s tem, da se ne odvzame otrok takoj, temveč šele v skrajnih primerih, ko množične organizacije s svojim posegom ne uspejo.

Kutin France, načelnik Uprave za notranje zadeve:

Na kraju naše diskusije bi dal konkreten predlog. Mislim, da ni dovolj ustanoviti prehodni dom, ampak poleg tega še zavod za zdravljenje alkoholikov in zavod za dekleta in žene, ki so že vdane prostituciji, socialnemu skrbstvu pa je treba dati neka osnovna materialna sredstva. Ta svoj predlog bom v naslednjem obrazložil:

O prehodnem domu ni potrebno, da ponovno govorim. Čestokrat si belimo glave, kam z mladoletniki, ki so pobegli iz vzgojnih domov, ki zbeže z doma zaradi nevzdržnih razmer in podobno. Za vse to bi nam nujno služil prehodni dom.

Misel, naj se zapori za mladoletnike ločijo, je lepa. Nimamo pa za to na razpolago niti prostorov, niti drugih možnosti. Imamo ločene po prostoru, sicer pa so v isti stavbi.

Nastane vprašanje, kakšno pomoč nam lahko nudi socialno skrbstvo. Potrebno je pogledati, kakšne materialne možnosti ima socialno skrbstvo. Znani so mi primeri, ko je naša Uprava iskala za mladoletnike pomoč v obleki, pa ni bilo mogoče dobiti ničesar, vprašanje je torej, kdo naj nosi take stroške, in kako naj se organizira prva pomoč v takih primerih. Imamo primere, da so takim mladoletnikom naši referenti sami kupili nekaj hrane, drugi dan pa jih vrnili v zavod ali staršem, dasi so otroci zatrjevali, da je oče pijanec, da je mati slaboumna itd. Pri tem naj omenim tudi žalostno dejstvo, da je bolnica za duševne bolezni na Studencu prenapolnjena in imamo v mestu v evidenci precej slaboumnih oseb, ki jih zavod ne more prevzeti v oskrbo, niti na pregled. Ta problem se sicer rešuje, vendar kaže, da v bližnji bodočnosti ne bo še rešen.

Socialno skrbstvo bi moralo imeti vsaj en osebni avtomobil in nekaj uslužbencev za prevoze mladoletnikov in spremstvo. Sedaj prihaja do nemogočih primerov (navede primer Vrtovšek Ane).

V Ljubljani imamo dalje veliko število alkoholikov, ki zapijejo plače in otroške doklade, pretepajo žene in otroke, so skratka strah in trepet svoje družine in okolice. Kako naj takega alkoholika kaznujemo in kako naj zavarujemo njegovo okolico? Lahko ga sicer zapremo za neko dobo, to je vse. Po izdržani kazni je izpuščen in njegova prejšnja pot se nadaljuje. To je jedro. Zavod za zdravljenje takih alkoholikov bi zdravil nekatere ljudi, nekatere pa izoliral za potrebno dobo. Vsekakor bi zelo koristil v aktivni borbi proti alkoholizmu kot leglu prestopništva in socialnih težav, v katera zapadajo nekatere družine notoričnih alkoholikov. Potrebna je tudi izolacija alkoholikov-brezdomcev, ki živijo sramotno življenje, družbi v nadlego.

Potrebo po zavodu za izolacijo in zdravljenje deklet in žena, zapadlih v prostitucijo, utemeljujem z dejstvom, da smo dolžni izolirati v prostitucijo že zapadle osebe zaradi njihove zaščite pred izkoriščanjem, kakor tudi zaradi zaščite družbe pred nevarnimi vplivi, predvsem v zaščito mladoletnih oseb. Brez takih ukrepov je naše delo na tem področju bolj ali manj brez uspeha. Take ženske se selijo iz Ljubljane v Zagreb, na Reko in druge kraje naše države, pa se znova vračajo v naše mesto, kakor jim pač bolje kaže.

Samo upravno kaznovanje ni doslej pokazalo trajne koristi. Po prestani kazni nastane vprašanje zaposlitve. V kolikor pri posameznih želja po zaposlitvi obstoja, gre za željo po čim lažjem delu. Nikakor ne sprejmejo službe snažilk, postrežnic in drugih slabših del, za gospodinjske pomočnice jih razumljivo nihče ne sprejme. Tako gre taka oseba znova na cesto. Obstoja pa na žalost zaposlitev, ki prostitucijo podpira, ne pa zatira in to je na Akademiji za likovno umetnost, kjer jih večkrat sprejmejo za modele, v kolikor za to ustrezajo. Plačilo znaša 90 din na uro. S posredovanjem te Akademije dobivajo take zasluzke tudi po hotelih — raznim slikarjem in „amaterjem“ iz inozemstva, ki to svojo umetnost uganjajo v hotelskih sobah — plačilo je seveda višje, tudi 150 din na uro! Tako prihajajo te ženske v hotele na uslugo tudi inozemcem, kar je prej omenila tovarišica doktor Marvínova. Moj predlog gre torej v korist uspešne preventivne borbe proti povratništvu in za zaščito družbe pred kvarnimi vplivi.

Ko govorimo torej o preventivni borbi, proti takim družbeno škodljivim pojavom, moramo razlikovati med načinom in sredstvi preventivne borbe proti povratništvu in preventivno borbo za zaščito družbe proti razširjanju takih škodljivih pojavov. Za prvo so potrebni zavodi, izolacije in zdravljenje, za drugo pa vzgojni ukrepi s pomočjo Društva prijateljev mladine in drugih masovnih organizacij.

Še par besedi o splošnem kriminalu ter javnem redu in miru v Ljubljani. Naša Uprava je pred kratkim organizirala posvetovanje z gostinskim sektorjem. Udeležba je bila velika in prisotni so pokazali vse zanimanje. Iznašali so svoje pripombe na odnose z miličniki in podobno. Zlasti se je videlo iz razprave, da naša trgovinska inšpekcija na terenu zelo malo ali nič ne dela. Organizirano je bilo tudi posvetovanje s trgovskimi obrati. Tudi iz tega posvetovanja izhaja, da trgovinska inšpekcija nima nobene operative, kljub temu, da bi bila dobra

trgovinska inšpekcija v veliko pomoč notranji upravi. Poudarjam, da bi morali biti v tej inšpekciji predvsem dobri strokovnjaki, ker so kriminalni pojavi v gospodarstvu večkrat zelo komplicirani. Popolnoma se strinjam z mnenjem tovariša Vodopivca, da je velika napaka v tem, ker se posamezni primeri kaznivih dejanj skušajo reševati v samih podjetjih — kar je tudi protizakonito in zato nedopustno. Ko se odkrije kaznivo dejanje, naj se najprej zavaruje lice mesta kaznivega dejanja, ničesar naj se ne premika itd. do prihoda kriminalističnih strokovnjakov. Ne zahtevamo od vsakogar, da je kriminalist, lahko pa zahtevamo, da se ob odkritju kaznivega dejanja zavarujejo sledovi in lice mesta in takoj pozove kriminalistični izvedenec. To je navodilo, ki ga mora vsakdo spoštovati in se po njem ravnati. Dejstvo je, da nam javnosti sedaj že veliko pomaga. Imamo primere pri prometnih nesrečah, da so na poziv v časopisih prišli celo otroci in nam povedali stvari, potom katerih smo laže odkrili storilce. Vsak državljan se mora zavedati, da čuvamo ljudsko in privatno imovino ter varnost ljudi in nam je dolžan pri tem pomagati.

Še nekaj glede delavskih naselij. Delavska naselja so res problem. Stremeli smo za tem, da bi ta naselja izgledala res naselja in ne kot gnezda. Podvzeli smo ukrepe, in v kolikor se bodo slični primeri kot v Trnovem še pojavili, bomo postopali najstrože. Smatram, da so vodstva podjetij, ki taka naselja imajo, odgovorna za red v njih!

Za izboljšanje reda po naših gostilniških obratih nam je potrebna pomoč vodstva in vsega osebja. Na primer pri pojavih hazardnih iger je gostinsko osebje dolžno dajati našim preiskovalcem podatke, ki bi nam mogli koristiti, ne pa za račun visoke napitnine od strani takih kvartopircev, s pasivnim zadržanjem podpirati te vrste kriminal in tako kvariti ugled lastnega podjetja. Isto velja za beračenje, pijančevanje, točenje alkoholnih pijač mladoletnikom ali že vinjenim osebam itd. Vse to so vprašanja, na katera je koristno večkrat javno opozoriti.

Krese Leopold:

Zdi se mi, da je bila diskusija zelo enostranska, kar kaže, da je problem zelo pereč in da ga bo potrebno intenzivno reševati, zlasti s strani političnih organizacij in društev prijateljev mladine, dalje naših zdravstvenih in socialnih svetov, ki so s tem zadolženi, da se bo ta stvar ublažila. Mislim, da mi v nekem oziru hočemo vse zreducirati na bazo materialnih sredstev, čeprav vemo, da je bila v stari Jugoslaviji mladina deležna manj podpor. V resnici pa se ne znamo boriti, da tisto, kar imamo, organiziramo, da se usposobi in da pritegnemo mladino že takrat, ko se zadeva izgraja. Tako na primer v Mostah, kjer je problem dejansko pereč in kjer je že nekaj denarja na razpolago, že par mesecev, kljub stalnim opozorilom, da je denar na razpolago, čakamo na grupo, ki bi pričela z delom.

Mislim, da bi bilo potrebno govoriti še o drugih stvareh, predvsem o vprašanju, ki se mi zdi eno najbolj karakterističnih. Povedano je bilo, da je kriminal porasel, na drugi strani pa, da je kaznovalna politika poostrena. To

kaže, da še vedno ni dovolj ostra, ker sicer kriminal ne bi rasel. Konkretno sem se zanimal za obsodbo bivšega odbornika Boha, ki si je zidal hišo in pri tem izkoriščal delovno silo, plačano od podjetja. Za kaznivo dejanje je dobil sedem mesecev zapora brez drugih omejitev, kar se mi zdi vsekakor premilo. Takih primerov imamo še več. Čez par mesecev bomo te ljudi srečali na cesti, dobili bodo spet direktorska mesta itd. Te stvari bi bilo potrebno temeljito analizirati.

Glede ukrepov proti mladinski kriminaliteti bi predlagal tole:

1. Svet za notranje zadeve in sodišče naj izdelata predlog, v koliko mi lahko sami v mestu organiziramo, ali pa predlagamo na pristojno mesto ustanovitev mladinskega sodišča.

2. Svet za kulturo in prosveto, Društvo prijateljev mladine in Svet za notranje zadeve naj bi skupno pregledali, ali je možnost in kako bi bilo možno rešiti vprašanje zaporov, da se obsojeni mladoletniki ločijo in uvede drug režim. Predlagajo naj, kaj se dá narediti.

3. Svet za prosveto in Svet za komunalne zadeve naj bi sodelovala z vsemi organizacijami, ki lahko vplivajo na reševanje v diskusiji obravnavanih perečih vprašanj.

4. Kar se tiče Trnovega, predlagam, da vzame zadevo v roke Svet za kulturo in prosveto ter skupaj s terenom Trnovo in s Triglav-filmom najde rešitev, bodisi da Triglav-film odstopi dvorano ali pa dá denar za gradnjo novega doma. Pri tem je važno vprašanje, v koliko je dom prezidan in še uporaben za prvotne namene.

Kutin Franc:

Ljudje, ki pridejo iz zapora, tožijo, da ne dobe službe in so prepuščeni sami sebi. Zadevno smo že predlagali nekatere ukrepe, katerih pa se podjetja ne drže. Odbor državljanov, v katerem so zastopniki sindikata, socialnega skrbstva, prosvete itd., si je zadal nalogo, da pretrese individualno vse prošnje za zaposlitev oseb, ki so bile izpuščene iz zaporov. S tem odborom sodeluje tudi zastopnik posredovalnice za delo. Nastaja pa vprašanje same zaposlitve, ker so ti ljudje večinoma nekvalificirani, pa tudi sicer se podjetja takih ljudi branijo. Znan mi je primer nekega inženirja, električnega strokovnjaka, ki se je po prestani kazni zaradi političnega kaznivega dejanja javil pri nas zaradi službe. Kljub temu, da teh strokovnjakov primanjkuje, je podjetje, v katerem smo predvidevali zaposlitev tega inženirja, izjavilo, da dotičnega vzame, če garantiramo za njega. Mislim, da bi moralo zadostovati, samo posredovanje odbora državljanov. Vedeti moramo, da je namen kazni prevzgoja, ki nujno terja ponovno vključitev v delovni proces po izdržani kazni.

Ob zaključku diskusije o poročilih Okrajnega sodišča in Sveta za notranje zadeve odborniki sprejmejo sklepe, ki jih je predlagal podpredsednik MLO Krese Leopold.

Predlog odločb o razlastitvi obrazloži član Sveta za komunalne zadeve MLO ing. Lapajnc-Oblak Sonja:

1

V korist države in za potrebe mestnega podjetja „Splošno mizarstvo“ v Ljubljani se odreja:

I. Popolna razlastitev nepremičnin in pravic na teh nepremičninah, in sicer:

1. pod vlož. šte. 847 k. o. Moste vpisanega dela parcele šte. 589/1 — stavbišča z mizarско delavnico in prizidkom do izmere 357 m²,
2. pod vlož. šte. 1 k. o. Moste vpisanega dela parcele šte. 589/2 — stavbišča z mizarско delavnico do izmere 65 m²,
3. pod vlož. šte. 847 k. o. Moste vpisanega dela parcele šte. 591 — vrta s pripadajočimi objekti do izmere 264 m² — ki so last Pavšek Ivane iz Ljubljane, Predovičeva ulica št. 5,
4. pod vlož. šte. 341 k. o. Moste vpisanega dela parcele šte. 597/1 — stavbišča do izmere 33 m² in dela parcele šte. 597/6 — vrta do izmere 245 m² — ki so last Legata Antona iz Ljubljane, Predovičeva ul. 7,
5. pod vlož. šte. 178 k. o. Moste vpisanega dela parcele šte. 597/3 — vrta do izmere 11 m² — ki je last Tomšiča Henrika iz Ljubljane, Stara pot št. 8.

II. Delna razlastitev z ustanovitvijo služnostne pravice hoje in voznje za dohod k delavnicam na parcelah:

1. šte. 597/1 — vlož. šte. 341 k. o. Moste, last Legata Antona iz Ljubljane, Predovičeva ulica št. 7,
2. šte. 589/2 — vlož. šte. 1, šte. 589/1 — vlož. šte. 874 in šte. 590 — vlož. šte. 847 k. o. Moste, last Pavšič Ivane iz Ljubljane, Predovičeva ulica št. 5.

Mestna razlastitvena komisija v Ljubljani naj izvede razlastitveni postopek po 17. členu in sledečih Temeljnega zakona o razlastitvi po predlogu Mestnega podjetja „Splošno mizarstvo“ in izda ustrezne odločbe o razlastitvi po 29. členu tega zakona.

Utemeljitev:

Mestno podjetje „Splošno mizarstvo“ s sedežem v Ljubljani, Predovičeva ulica št. 5 ima svoje obratne prostore na različnih parcelah in objektih, ki so last zasebnih gospodarjev.

V času svojega poslovanja je to podjetje za razširitev svojih delavnic izdalo od 1949 do 1951 iz investicijskih sredstev že visoko vsoto okoli 2.400.000.— dinarjev.

Za prosperiteto podjetja je nujno potrebno, da pridejo vsa zemljišča in vsi objekti v last Splošnega ljudskega premoženja, ker bo doseženo s predmetno razlastitvijo v poštev prihajajočih zemljišč in obrtnih prostorov.

Svet za gradbene in komunalne zadeve MLO je s svojo odločbo z dne 29. aprila 1952, štev. GO 974/52 že izrekel, da je predložena lokacija z ozirom na zatečeno stanje odobrena, pri čemer pa si bo moralo podjetje „Splošno mi-zarstvo“ vse komunalne naprave do novih objektov oskrbeti samo in izpolniti tudi vse nadaljnje pogoje, ki bodo še predpisani za preureditev podjetja.

Razlastitev teh nepremičnin zahteva torej splošni interes, da se izvedejo koristna dela za družbeno-ekonomsko in kulturno povzdigo ter razvoj ljudstva in je zato tudi utemeljena po točki 1) 1. člena Temeljnega zakona o razlastitvi.

2

I. V korist države in za potrebe Gospodarske srednje šole v Ljubljani, ki spada v pristojnost Mestnega ljudskega odbora, glavnega mesta Ljubljane, se odreja razlastitev nepremičnin, ki leže v k. o. Spodnja Šiška, in sicer:

1. del parc. štev. 328/108, travnik v izmeri cca 230 m², vlož. štev. 1118, last *Be z l a j* Stanka, Ljubljana, Kamniška ulica 44,
2. del par. štev. 328/134, travnik v izmeri cca 347 m², vlož. štev. 1189, last *K o ž e l j* Angele, Vodice nad Ljubljano št. 51,
3. del parc. štev. 328/146, travnik v izmeri cca 397 m², vlož. štev. 1253, last *P o t r a t o* Alojzija, Ljubljana, Cankarjeva cesta 1,
4. del parc. štev. 328/135, travnik v izmeri cca 451 m², vlož. štev. 1174, last *F e r k* Mihaele, roj. Bitenc, Maribor, Gorkega ulica 20,
5. del parc. štev. 328/136, travnik v izmeri cca 522 m², vlož. štev. 1181, last *R e m i a š* Terezije, Ljubljana, Križevniška ulica 14,
6. del parc. štev. 328/127, travnik v izmeri cca 124 m², vlož. štev. 1141, last *W e i l g u n y* Janeza, Kragujevac, sedaj neznanega bivališča,
7. del parc. štev. 328/140, travnik v izmeri cca 268 m², vlož. štev. 1246, last *C i g l a r* Pavle, Ljubljana, Celovška cesta 81,
8. del parc. štev. 328/139, travnik v izmeri cca 828 m² in parc. štev. 328/141, travnik v izmeri 816 m², vlož. štev. 1177, last Zveze industri-jalcev za Dravsko banovino v Ljubljani,
9. parc. štev. 328/124, travnik v izmeri 768 m², vlož. štev. 1142, last *P o ž e n e l* Lidvine, Maribor, Apoteka splošne bolnice,
10. del parc. štev. 270, njiva v izmeri cca 3230 m², vlož. štev. 125, last *T e r l e p* Matije, Ljubljana, Gasilska cesta 84,
11. parc. štev. 267/8, njiva v izmeri 586 m² in parc. štev. 267/7, njiva v izmeri 591 m², vlož. štev. 1178, in parc. štev. 267/3, njiva v izmeri 1288 m², vlož. štev. 1042, vse last *L o v š i n* Poldeta, Ljubljana, Cesta v Rožno dolino št. 34,

12. del parc. štev. 267/2, njiva v izmeri cca 80 m², vlož. štev. 1200, last K o c b e k Grete, Švica, Zürich, Forchstrasse 315,
13. parc. štev. 273/1, vrt v izmeri 3699 m², parc. štev. 273/30, vrt v izmeri 1842 m² in parc. štev. 273/31, vrt v izmeri 2284 m², vse pripisane vlož. štev. 292, last H o s t n i k Ivanke, por. Brenčič, Ljubljana, Celovška cesta, blok IX.,
14. parc. štev. 273/32, vrt v izmeri 810 m², vlož. štev. 1264, last J a n k o v i č Danice, Ljubljana, Kamniška ulica 19,
15. parc. št. 296/7, njiva v izmeri 244 m², parc. štev. 295/7, njiva v izmeri 130 m², parc. štev. 298/22, travnik v izmeri 240 m² in parc. štev. 293/29, travnik v izmeri 68 m², vse pripisane vlož. štev. 1188, last P i r c Božene, Tržič, Ljubljanska cesta 1-a,
16. parc. štev. 298/21, travnik v izmeri 233 m², parc. št. 295/6, njiva v izmeri 118 m², parc. štev. 293/28, travnik v izmeri 66 m² in parc. štev. 296/6, njiva v izmeri 258 m², vse pripisane vlož. štev. 1191, last D o l i n a r Draga in D o l i n a r Berte, Ljubljana, Okiškega ulica št. 8, za vsakega do ene polovice,
17. parc. štev. 298/8, vrt v izmeri 227 m², parc. štev. 295/4, vrt v izmeri 116 m², parc. štev. 293/11, vrt v izmeri 66 m² in parc. štev. 296/4, vrt v izmeri 270 m², vse pripisane vlož. štev. 1078, last F a b j a n č i č Jožeta in F a b j a n č i č Rosane, Ljubljana, Karlovska cesta 11, za vsakega do ene polovice,
18. parc. štev. 293/3, travnik v izmeri 399 m², parc. štev. 294/1, travnik v izmeri 100 m² in parc. štev. 298/4, travnik v izmeri 204 m², vse pripisane vlož. štev. 1197, last B o r š t n i k Antona, Ljubljana, Trubarjeva ulica št. 54,
19. parc. štev. 293/24, travnik v izmeri 216 m², parc. štev. 293/25, travnik v izmeri 161 m², parc. štev. 293/26, travnik v izmeri 177 m², parc. štev. 293/27, travnik v izmeri 219 m², parc. štev. 294/6, travnik v izmeri 128 m², parc. štev. 294/7, travnik v izmeri 124 m², parc. štev. 298/19, travnik v izmeri 191 m² in parc. štev. 298/20, travnik v izmeri 169 m², vse pripisane vlož. štev. 1165, last S t a r e Neže, Ljubljana, Dvoržakova ulica 13,
20. parc. štev. 293/13, travnik v izmeri 234 m², parc. štev. 293/14, travnik v izmeri 160 m², parc. štev. 294/4, travnik v izmeri 144 m² in parc. štev. 298/10, travnik v izmeri 157 m², vse pripisane vlož. štev. 1104, last S t r i k b e r g e r Albina, Ljubljana, Černetova ulica 13,
21. parc. štev. 293/15, travnik v izmeri 933 m², vlož. štev. 1248, last G a b r e n j a Ivanke, Rakek št. 7,
22. parc. štev. 328/122, travnik v izmeri 685 m², vlož. štev. 1134, last S t a r m a n Franciške, Ljubljana, Štefanova ulica 22.

Razlastitev je popolna.

Mestna razlastitvena komisija v Ljubljani naj izvede razlastitveni postopek po predlogu Gozdarske srednje šole v Ljubljani.

II. Umakne se odločba (akt o razlastitvi), ki ga je izdal Izvršni odbor Mestnega ljudskega odbora glavnega mesta Ljubljane, dne 31. VIII. 1948 pod Tajn. štev. 1944/48 in ki ga je potrdila vlada LRS v Ljubljani dne 12. XI. 1949 pod štev. S—zak. 364/49.

Utemeljitev:

Gozdarska srednja šola v Ljubljani, ki spada v pristojnost Mestnega ljudskega odbora glavnega mesta Ljubljane, potrebuje v izreku pod I te odločbe navedena zemljišča za izgradnjo šolskih in internatskih zgradb, za gradnjo fizikurnega igrišča, za ustanovitev drevesnice, medtem ko bo ostalo zemljišče služilo za šolski vrt.

Na drugi strani pa se je pokazalo, da zemljišča, navedena v aktu o razlastitvi, Tajn. št. 1944/48 z dne 31. VIII. 1948 niso več potrebna Republiki zvezi kmetijskih zadrug v Ljubljani, v katere korist in potrebe je bilo predmetno zemljišče razlaščno, zaradi česar se istočasno umika prvotni razlastitveni akt.

Razlastitev je utemeljena po točki j), k) in m) 1. člena Temeljnega zakona o razlastitvi.

3

I. V korist države in za potrebe Mestnega ljudskega odbora, glavnega mesta Ljubljane, se odreja razlastitev nepremičnin, ki leže v k. o. Stožice, in sicer:

1. del parc. štev. 522/5, njiva v izmeri 114 m², vlož. štev. 1127, last Weinberger Antonije, Ljubljana, Mestni trg št. 8,
2. del parc. štev. 522/6, njiva v izmeri 78 m², vlož. štev. 1124, last Rebernik Josipine, Ljubljana, Kogejeva ulica 4,
3. del parc. štev. 522/7, njiva v izmeri 56 m², vlož. štev. 1122, last Grilj Gašperja in Grilj Marije, Ljubljana, Bizovik št. 109, za vsakega do ene polovice,
4. del parc. štev. 522/8, njiva v izmeri 32 m², vlož. štev. 1123, last Minar Jelke, Ljubljana, Trubarjeva ulica št. 24,
5. del parc. štev. 522/9, njiva v izmeri 9 m², vlož. štev. 1162, last Kaplan Jožeta, Ljubljana, Privoz št. 18,
6. del parc. štev. 527/17, njiva v izmeri 262 m², vlož. štev. 1176, last Kunstelj Janeza, Ljubljana, Stožice št. 186.

Razlastitev je popolna.

Mestna razlistitvena komisija v Ljubljani naj izvede razlastitveni postopek po predlogu oddelka za komunalne zadeve in gradnje MLO Ljubljana.

II. Delno se umakne akt o razlastitvi, ki ga je izdal Izvršni odbor Mestnega ljudskega odbora, glavnega mesta Ljubljane, dne 8. III. 1950 in 8. VIII. 1951 pod Tajn. štev. 335/50 in štev 740/51 in ki ju je potrdila vlada LRS v Ljubljani dne 26. IV. 1950 in 26. X. 1951 pod štev. S—zak. 196/50 in štev. S—1344/1—51, in to glede naslednjih nepremičnin:

A. K. o. Ježica:

1. parc. štev. 591/2, njiva v izmeri 1549 m², vlož. štev. 438, last Čerin Mihe, Ljubljana, Ježica št. 52,
2. parc. štev. 588/1, njiva v izmeri 180 m², vzhodni del, vlož. štev. 19, last Erjavec Valentina, Ljubljana, Ježica št. 7,
3. parc. štev. 587/1, njiva v izmeri 120 m², jugovzhodni del, vlož. štev. 26, last Kmetič Pavline, por. Jager, Ljubljana, Ježica št. 9,
4. parc. štev. 585/1, njiva v izmeri 3381 m², vlož. štev. 8, last Dečman Ivana ml., Ljubljana, Ježica št. 2,
5. parc. štev. 583/2, njiva v izmeri 1999 m², vlož. štev. 44, last Ahlin Vincenca, Ljubljana, Ježica št. 16.

B. K. o. Stožice:

1. del parc. štev. 548, njiva v izmeri cca 3064 m², južni del in del parc. štev. 540/3, njiva v izmeri cca 416 m², vlož. štev. 65, last Jeromen Alojza, Ljubljana, Mala vas št. 7,
2. del parc. štev. 547, njiva v celotni izmeri 6355 m² vlož. štev. 81, last Šerjak Marije, Ljubljana, Stožice št. 44 in Koman Franciške, Ljubljana, Titova cesta št. 181, za vsako do ene polovice,
3. del parc. štev. 546, njiva v celotni izmeri 6732 m², vlož. štev. 1114, last Lazar Milana, Ljubljana, Snežniška ulica št. 1,
4. del parc. štev. 545/2, njiva v celotni izmeri 3510 m², vlož. štev. 995, last Škerlep Marije, Ljubljana, Mala vas št. 5,
5. del parc. štev. 538/1, njiva v celotni izmeri 2114 m², vlož. štev. 1194, last Janežič Terezije, Ljubljana, Mala vas št. 16,
6. parc. štev. 535/3, njiva v izmeri 462 m² in parc. štev. 535/4, za cesto namenjeni svet v izmeri 408 m², vlož. štev. 1068, last Maček Josipa, Pleše št. 13, Maček Cvetke, Branke in Milene, Ljubljana, Stožice 53, za vsakega do ene četrtnine.
7. parc. štev. 535/5, njiva v izmeri 701 m², vlož. štev. 1202, last Mikolič Rozalije, Zelimlje št. 61,

8. parc. štev. 535/6, njiva v izmeri 800 m², vlož. štev. 1204, last Vojška Jolande, Ljubljana, Topniška ulica št. 16,
9. parc. štev. 535/7, njiva v izmeri 811 m², vlož. štev. 1205, last Čamernek Stankota, Ljubljana, Herbersteinova ulica št. 27,
10. parc. štev. 517, njiva v izmeri 3820 m² in parc. štev. 518, travnik v izmeri 1295 m², vlož. štev. 943, last dr. Bizjak Ivana, Ljubljana, Stožice št. 229,
11. parc. štev. 527/18, njiva v izmeri 788 m², vlož. štev. 1177, last Dovč Karla, Stožice št. 59,
12. del parc. štev. 530/1, njiva v celotni izmeri 1555 m², vlož. štev. 629, last Čamernek Franca, Ljubljana, Stožice št. 61,
13. del parc. štev. 532/9, njiva v celotni izmeri 1940 m², vlož. štev. 1011, last Ramovž Antonije, Ljubljana, Ježica št. 43,
14. parc. štev. 529/1, njiva v izmeri 662 m², parc. štev. 527/15, njiva v izmeri 561 m², del parc. štev. 527/14, njiva v celotni izmeri 663 m², vlož. štev. 594, last Dovč Štefanije, Ljubljana, Stožice št. 59,
15. parc. štev. 557/1, njiva v izmeri 1543 m², vlož. štev. 473, last Jeromen Marije, Ljubljana, Mala vas št. 20 in Jeromen Lucije, Ljubljana, Mala vas št. 7, za vsako do ene polovice,
16. del parc. štev. 512/3, njiva v izmeri cca 90 m², vlož. štev. 612, last Sitar Franceta, Ljubljana, Stožice št. 68.

Utemeljitev:

Z aktom o razlastitvi, ki ga je izdal Izvršni odbor Mestnega ljudskega odbora, glavnega mesta Ljubljane, dne 8. III. 1950 in 8. VIII. 1951 pod Tajn. št. 335/50 in št. 740/51 in ki ju je potrdila vlada LRS v Ljubljani dne 26. IV. 1950 in 26. X. 1951 pod št. S—zak. 196/50 in št. S—1344/1—51, je bila v k. o. Ježica in k. o. Stožice odrejena razlastitev večjega kompleksa zemljišč za zgraditev stanovanjskega naselja. Pri ponovni meritvi tega kompleksa in izdelavi delilnega izkaza pa se je pokazala potreba po razlastitvi še nadaljnjih zemljišč, ki so navedena pod I izreka te odločbe.

Na drugi strani pa se je pokazalo, da zemljišča, navedena pod II izreka te odločbe, niso več potrebna za izgradnjo stanovanjskega naselja.

Mestni ljudski odbor glavnega mesta Ljubljane je zato izdal odločbo, s katero se odreja razlastitev nadaljnjih nepremičnin, hkrati se pa delno umika prvotni akt o razlastitvi glede tistih nepremičnin, ki se v navedeni namen več ne potrebujejo.

Naknadna razlastitev je torej utemeljena po točki g) 1. člena Temeljnega zakona o razlastitvi, delni umik akta o razlastitvi pa po IV. točki Navodila za izvajanje Temeljnega zakona o razlastitvi.

V korist države in za potrebe mestnega gradbenega podjetja „Obnova“ se odreja razlastitev:

a) pod vlož. šte. 211 k. o. Sv. Petra predmestje I. del vpisane parcele šte. 274, njive do izmere 3720 m², ki je last pokojne Lavrič Apolonije iz Ljubljane, Vodmatski trg št. 5,

b) pod vlož. šte. 210 k. o. Sv. Petra predmestje I. del vpisane parcele šte. 273, njive do izmere 3344 m², ki je solastna Pekle Vladimirju in Pekle Fedorju iz Ljubljane, Detelova ulica št. 4, in sicer vsakemu do ene idealne polovice,

c) pod vlož. šte. 413 k. o. Sv. Petra predmestje I. del vpisane parcele šte. 271/1, njive do izmere 3410 m², ki je last Rigler Ivana iz Ljubljane, Karlovska cesta št. 9.

Razlastitev je popolna.

Mestna razlastitvena komisija za glavno mesto Ljubljano naj izvede razlastitveni postopek po predlogu mestnega gradbenega podjetja „Obnova“.

Obrazložitev:

Mestno gradbeno podjetje „Obnova“ potrebuje za razlastitev odrejene nepremičnine za zgraditev skladiščnih prostorov za gradbeni les, prostorov za hrambo strojev in manjše delavnice ter garaže za tovarne avtomobile, torej za izvedbo koristnih del za družbeno-ekonomsko in kulturno povzdigo ter razvoj ljudstva, zaradi česar je razlastitev tudi utemeljena po točki 1), 1. člena Temeljnega zakona o razlastitvi.

5

V korist in za potrebe Glavne zadružne zveze LRS v Ljubljani se odreja razlastitev pod vlož. šte. 567 k. o. Kapucinsko predmestje vpisane parcele šte. 30/13, vrta v izmeri 574 m², ki je last Andrejčič Marije, profesorice iz Ljubljane, Prule št. 19.

Razlastitev je popolna.

Mestna razlastitvena komisija za glavno mesto Ljubljano naj izvede razlastitveni postopek po predlogu Glavne zadružne zveze LRS v Ljubljani in izda odločbo o razlastitvi po 29. členu Temeljnega zakona o razlastitvi.

Utemeljitev:

Glavna zadružna zveza LRS v Ljubljani namerava na večjem kompleksu zemljišč in med drugim tudi na parceli šte. 30/13 pričeti z gradnjo poslovnih in stanovanjskih prostorov za lastne potrebe in za potrebe svojih podjetij,

zaradi česar je razlastitev utemeljena po točki g) 1. člena Temeljnega zakona o razlastitvi, ker zahteva to razlastitev splošni interes, da se izvedejo koristna dela za družbeno-ekonomsko in kulturno povzdigo ter razvoj ljudstva.

6

V korist države in za potrebe Mestnega ljudskega odbora glavnega mesta Ljubljane se odreja razlastitev pod vlož. šte. 105 k. o. Vižmarje vpisane parcele šte. 775, njive in travnika do izmere 7288 m², ki je last Kuha r Anc iz Šentvida št. 79.

Razlastitev je popolna.

Mestna razlastitvena komisija v Ljubljani naj izvede razlastitveni postopek po predlogu Sveta za komunalne in gradbene zadeve MLO v Ljubljani in izda odločbo o razlastitvi po 29. členu Temeljnega zakona o razlastitvi.

U t e m e l j i t e v :

V zvezi z gradnjo kanalizacije v Šentvidu se gradi na delu pod vlož. šte. 105 k. o. Vižmarje vpisane parcele šte. 775 tudi čistilna naprava, ki bo zajela in čistila vse fekalne vode iz kanalizacijskega omrežja. S čiščenjem fekalne vode se bo preprečilo onesnaženje in okuženje Save in talne vode, ki jo meščani uporabljajo kot pitno vodo.

Razlastitev je torej v splošnem ljudskem interesu zaradi izvedbe koristnih del za družbeno-ekonomsko in kulturno povzdigo ter razvoj ljudstva in je zato tudi utemeljena po točki h) 1. člena Temeljnega zakona o razlastitvi.

7

V korist države in za potrebe Mestnega ljudskega odbora glavnega mesta Ljubljane se odreja razlastitev pod vlož. šte. 363 k. o. Šentpetrsko predmestje I. del vpisanega dela parcele šte. 135/5, ki dobi po novi razmeritvi številko 135/13, vrta v izmeri 743 m² in parcele šte. 244 — paviljona v izmeri 17 m², ki so do ideelne četrtine solastne dr. S u y e r Vasi iz Ljubljane, Resljeva cesta št. 15, K a v č n i k Heleni in S u y e r Albini iz Ljubljane, Ilirska ulica št. 18/II, do ideelne četrtine pa že last splošnega ljudskega premoženja.

Razlastitev je popolna.

Mestna razlastitvena komisija naj po predlogu Sveta za komunalne in gradbene zadeve MLO v Ljubljani izvede razlastitveni postopek po 17. členu in sledečih Temeljnega zakona o razlastitvi in izda odločbo o razlastitvi po 29. členu tega zakona.

Utemeljitev:

Predmetne nepremičnine potrebuje Mestni ljudski odbor v Ljubljani za zgraditev modernega otroškega igrišča, kajti za razlastitev določeno zemljišče je sedaj neizkoriščeno in neaktivirano, zaradi česar je nujno potrebno, da se oživi in dá v uporabo ljudstvu.

Razlastitev teh nepremičnin zahteva torej splošni interes, da se izvedejo koristna dela za družbeno-ekonomsko in kulturno povzdigo ter razvoj ljudstva in je zato tudi utemeljena po točki j) 1. člena Temeljnega zakona o razlastitvi.

Podpredsednik Mestnega ljudskega odbora Krese Leopold dá predloge odločb o razlastitvi v razpravo.

Jerneje Alojz:

Dotaknil bi se rad razlastitve v Stožicah. Ne zdi se mi pravilno, da se razlasti in odvzame zemlja kmetom in dá v roke drugemu privatniku. Ljudje, ki zidajo te male hišice, dobe že itak veliko podporo od države. Ne bi imel ničesar proti temu, če bi država to razlastila zaradi večjih stanovanjskih zgradb. V splošnem sem proti gradnji teh malih hišic na tem prostoru, ker se bodo v primeru regulacije tega predela mesta morale verjetno te male hišice podreti.

Poleg tega bi kritiziral, da to naselje regulacijsko sploh ni urejeno, nima nikakih cest, hiše so razmetane, možni niso nikaki dovozi do hiš in upravičeno ljudje zaradi stalnih prerekanj nazivajo to naselje Koreja.

Krese Leopold:

pojasni, da ta zemljišča niso razlaščena v korist privatnikov, temveč je to splošni ljudska imovina. V načelu pa se strinja s predlogom Sveta za komunalne zadeve MLO, da se z gradnjo individualnih hišic preneha in pristopi h gradnji večjih stanovanjskih zgradb. To naselje v Stožicah pa je bilo za te namene določeno že pred leti za ljudi, ki so na ta zemljišča reflektirali.

Podpredsednik Krese Leopold dá skupno vse predloge odločb o razlastitvi zemljišč na glasovanje. Nato glasujejo ločeno odborniki Zbora proizvajalcev in odborniki Mestnega zbora.

Soglasno sprejeto.

4. RAZPRAVA IN SKLEPANJE O PREDLOGIH KOMISIJE MLO ZA IZVOLITVE IN IMENOVANJA

Predloge komisije MLO za izvolitve in imenovanja obrazloži njen predsednik O c e p e k Lojze:

I. Razrešitve:

1. Razreši se B o b n a r Anton kot upravnik podjetja „Modno krojaštvo, Moste“, ker se sporazumno s trgovskim podjetjem „Na-Ma“ premesti za poslo-
vodjo v to podjetje, ki bo odprlo lastno konfekcijsko delavnico.

II. Imenovanja in premestitve:

1. Za upravnika trgovskega podjetja s kmetijskimi pridelki, ki je bilo ustanovljeno na II. seji MLO, se imenuje K r e g a r Franc.

2. Za upravnika kavarne „Tabor“, se imenuje M a j c e n Ciril.

3. Za upravnika gostinskega podjetja „Krim“, se imenuje J a n e ž i č Jože.

Podpredsednik MLO Krese Leopold dá predloge komisije MLO za izvolitve in imenovanja na glasovanje.

Soglasno sprejeto.

Ker je bil dnevni red izčrpan, zaključi podpredsednik MLO skupno sejo Mestnega zbora in Zbora proizvajalcev Mestnega ljudskega odbora glavnega mesta Ljubljana ob 21.30.

Tajnik:

Podpredsednik:

N i k o P o g a č a r l. r.

K r e s e L e o p o l d l. r.

Overiteljja zapisnika:

M a r č i č S a m o l. r.

M a z o v e c L a d o l. r.